

ANT

Terör
Kanunu'nun
Tam
Metni

Haftalık Dergi • 7 Mart 1967 • Sayı: 10 • 125 Kuruş

~~ANAYASA~~

...VE
GENE
TERÖR

TÜSTAV

MAVİ DOSYAYI AÇIKLIYORUZ

HAFTANIN
NOTLARI

TİP Lideri Aybar Meclis'te TİP'i kapatma tehditlerine "Hodri meydani" diye karşı çıkarak iktidara gereken cevabı verdi

ANT için dâva

■ ANT'nin beşinci sayısında yayınlanan «Dünya Alkış»ın Beraatini İstiyor» başlıklı yazıdan dolayı dergimizin Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Doğan Özgüden hakkında Cumhuriyet Savcılığı tarafından Toplu Basın Mahkemesi'nde dâva açıldı. Savcı, Doğan Özgüden'in «suçsuzluğu dünyanın en seçkin bilim adamlarınca, yurdumuzun hukuk otoritelerince de kabul edilen Şadi Alkış'ın haksız yere demir parmaklıklar arkasında yattığı, verilecek kararın sadece haklı ve mağdur olduğu bir dâvada Alkış'ın kurtuluşu ile değil, aynı zamanda Türk adalet tarihinin feci bir hatadan kurtulup kurtuluşu ile de ilgili bulunduğu» şeklinde ifade kullanmak suretiyle henüz kesinleşmeyen mahkeme hükmü hakkında mütalâa serdettiğini ileri sürerek altı aya kadar hapsini istiyor. Duruşmaya 19 Nisan'da Toplu Basın Mahkemesi'nde başlanacaktır.

Montajcılar

■ Kalkınma planı, 1967 yılında montaj sanayiinde yüzde 65 oranında yerli imalâta gidişmesini emrettiği halde özel sektör bu oranı gerçekleştirmediği gibi ithalattan elde ettiği tatlı kârdan olmamak için ileride de yerli malzeme oranını arttırmayacağını açıkladı. Sanayi Bakanı Mehmet Turgut ile özel sektör arasında çıkan bu ihtilâf da, AP iktidarının ekonomik politikasının nasıl çıkmazda olduğunu bir kere daha gösterdi.

İlaç ticareti

■ Cumhuriyet Senatosu'nda Kontenjan Senatörü Enver Kök, doktorlarla ilaç fabrikatörlerinin ve eczacıların ortak hareket ederek bazı ilaçların sürümünü sağladıklarını ve halkın sağlığını tehlikeye düşürdüklerini açıkladı. Böylece, kapitalist düzenin sebep olduğu yeni bir menfaat kombinasyonu daha ortaya konmuş oldu. Kök'ün açıklamasına göre, ilaç firmaları, hisse senetlerinin bir kısmını profesörlere, hastane hekimlerine, iktisadi devlet teşekküllerinde çalışan hekimlere para almadan vererek ortak yapmaktadır. Bu menfaat kombinasyonu arkasında ise, Türkiye'yi bir ilaç sömürgeci haline getiren yabancı ilaç firmaları vardır.

Katmerli sömürme

■ Türkiye'nin ekonomik ve sosyal meseleleri üzerine sık sık fetva veren Amerikan Yardım Teşkilatı AID'nin başkanı Grant Amerika'da eğitim görmüş Türk uzmanları için verilen bir yemekte konuşarak «işçilerin verimi artırılmadan ücretlerin artırılmaması» gerektiğini söyledi. Bugüne kadar insanca yaşama şartlarını dahi temin edemeyen ücretlerle çalıştırılan Türk işçisi, Grant'ın tavsiyelerine uyulacak olursa, bundan böyle aynı ücretle daha fazla sömürülecek ve yabancı kapitalistlerle Türkiye'deki ortakları hesabına katmerli sömürme sağlanmış olacaktır. Bu, Amerikan usulü sömürmedir.

Yılan Avı!

■ Cemelkürmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural'ın yeni bir «Cuma emirnamesi» Tercüman ve Dünya gazetesinde yayınlandı. İstih: 3593 -1-66 Ykf. kodu numaralı emir geçen yıl yayımlandığı, ancak birinci cuma emirnamesi gibi basına bugünlerde «hava yapmak» için sızdırıldığı anlaşıyor. Tural, bu emirnamesinde «Komünist yılanı gördüğün her yerde ezilmelidir. Milletimizin var olması buna bağlıdır. Fakat bu yılan öyle taşla, sopa ile, dipçikle ezilir cinsten değildir» dedikten sonra yılan avının nasıl yapılacağını şöyle izah etmektedir: «Komünistler, mademki şahsın karını devlet doyuruyor, o halde mal ve mülke ne lüzum var, demektedirler. Bu noktadan hareket ederek servet sahibi olanlara karşı malı olmayanları veya en az olanları kıskırtırlar. Halbuki insanlar, dünyaya çalışmak, kazanmak ve insan gibi yaşamak için gelmişlerdir. Bu yoldaki sözlere inanmamak ve bu cins propaganda yapanları derhal yakalayarak emniyet makamlarına teslim etmek herkes için bir vatan vazifesidir» Tural'ın birinci cuma emirnamesinde «komünist ihtilâli hazırlığından söz ettiği halde, bu emirname «komünizmi Türkiye'ye sokmamaktan» bahsetmesi, komünizmin Türkiye'ye girip girmediği hususunda tereddüt yarattı.

TURAL

Sonun Başlangıcı

■ Hindistan genel seçimlerinde Kongre Partisi büyük kayıplara uğradı. Ulusal parlamentoda yine çoğunluk sağlamakla beraber Kongre Partisi, eski milletvekillerinden dörtte birini kaybetmiş bulunuyor. Eski hükümet üyelerinden pek çoğu milletvekilli dahi olamadılar. Eyaletlerin yarısında, mahalli meclis çoğunluklarını muhalif partiler kazandı. Kuzey eyaletlerinin bazılarında koyu sağcı partiler, güney eyaletlerinin bazılarında ise solcu partiler iktidara geldi. Kerala eyaleti seçimlerini, ezici çoğunlukla Komünist Partisi kazandı. Anayasa hükümleri gereğince, otomatik şekilde başbakanlığa geçmesi gereken Ulusal Parlamento Çoğunluk Grubu (yani Kongre Partisi Grubu) liderliği konusundaki büyük mücadele başladı. Batılı kaynaklara inanmak gerekirse, böyle bir ortamda Hindistan'ın demokrasi tecrübesi en fazla altı ay ya da bir yıl sürebilecektir. Bu tecrübeye başarı sağlanamazsa, Hindistan da bir askeri darbeye sahne olacaktır. Yaşamı ettiği her ülke gibi, Amerika'nın Hindistan'ı da karıştırmakta gecikmeyeceği bilinen bir sıradır. Hindistan'da askeri diktatörlükle dahi başarı kazanamayacak «kız pantolonlu» Amerikan siyasetinin, en nihayet tamamı komünistlerin eline geçmesini diye bu ülkeyi parçalaması da uzak bir ihtimal değildir.

Son seçimde, partisine büyük oy kaybettiren Hindistan Başbakanı Bayan Gandhi.

Sayın Çetin Altan Milletvekili
Millet Meclisi ANKARA

Sevgili Çetin Altan Berabirciğim

Nasılın irimisin iyi olmanı ulu tanrıdan niyaz ederim. Abicğim senin yazılarını bizim ev sahibinin oğlu Şükrü okuduktan sonra okuyorum ama aradan 4,5 gün geçiyor tabii. Abicğim son okuduğum yazılarında okudumki düşmanların sana ve senin gibi yazı yazanlara allah korusun öldürecekmiş Abicğim sonra telefonlarını dinliyorlarlarmış mektuplarını okuyorlarmış Şükrü abi söyledi. Bunu aşmaya uğraşmasınlar o'nun için zarfın üstüne yazıyorum. Abicğim allah korusun ama senin kılına zarar gelse onu yapan yaptıran iflah olacağını

■ Anayasaya aykırı olarak özel mektupların polis tarafından açılması üzerine arkadaşımız Çetin Altan'a İstanbul'dan iktidar için utanç vesikası olacak bir mektup gelmiştir. Reşit Tenal adındaki genç, zarfın üzerine açık olarak yazdığı mektupta «Abicğim, mektuplarını okuyorlarmış. Bunu açmaya uğraşmasınlar, onun için zarfın üstüne yazıyorum» demektedir. Şükan'ın polisleri acaba utanacaklar mı?

DOĞAN ÖZGÜDEN

Haile Selasiye

Habeşistan İmparatoru Haile Selasiye, Birleşik Amerika ve Sovyetler Birliği'nden sonra Türkiye'ye de resmi ziyarette bulundu. Ahalisinin çoğunluğu müslüman olan ve Somali'ye katılmak isteyen Ogaden sınır eyaletindeki ayaklanma dolayısıyla Habeşistan ile Somali arasında çıkan çatışmada destek sağlamak üzere geziye çıkmış olan Haile Selasiye, Türk devlet adamlarıyla yaptığı görüşmede Türkiye'nin desteği karşılığında Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhakına muhalefet edeceğini söyledi. İkili görüşmelerin en yararlı yanı ise, Türkiye ile Habeşistan arasında imzalanan ticaret anlaşması oldu. Serbest döviz esasına göre imzalanan anlaşma gereğince Türkiye Habeşistan'a buzdolabı, çamaşır makinesi gibi montaj sanayii mamulleri ihraç edecektir.

Mahkûm oldu

Bir süre önce Kırptı Dergisi'nde "Dostum Nâzım Hikmet" başlığıyla yayınlanan yazılarından dolayı Yazar Naci Sadullah Danış, komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla 1,5 yıl hapse mahkûm edildi. Derginin yazı işleri müdürü Kaya Çelikkanaat da aynı şekilde 1,5 yıl hapse mahkûm oldu.

Faşizm ortamı

Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu 41 asil ve 20 yedek üyesiyle Ankara'da toplandı. Toplantıyı bir konuşma ile açan Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, hükümetin getirmekte olduğu yeni tedbirler üzerinde durarak "Demirel Hükümeti faşizme ortam hazırlamaktadır. Sosyalizm akımının gittikçe güçlenmesi ve Amerikan emperyalizmine karşı halk yığınlarının duyduğu nefretin her gün artması, toprak ağalarını, komprador burjuvaziyi ve adamlarını telaşlandırmaktadır" dedi. Aybar, ayrıca ikili anlaşmalar ve komünizm tehlikesi iddiaları üzerinde durdu ve askeri gözlemci gönderilmesinin doğru olmadığını söyledi. TIP Genel Yönetim Kurulu çalışmalarına pazar günü de devam ederek bazı önemli kararlar aldı.

Halk kaz mı?

Hükümetin yaptığı zincirleme zamlar mahalli idarelere de aksettii ve İstanbul Belediyesi Meclisi'nde zammı savunan AP'li bir üye "Kazı yoların çıkacak sesi hesap ettik..." diyecek iktidarın halkı kaz yerine koyduğunu ortaya koydu. Bugün kaz yolları, Çetin Altan'ın dediği gibi, bir gün başlarında yolaacak saç bulamayacaklardır.

CHP'de çatışma

CHP Lideri İnönü, Ankara parti teşkilâtı yöneticileriyle yaptığı konuşmada Sekizler'e son defa uyarımda bulunarak "Doğru yolu anlamak istemeyenlere doğru yolu anlatma ve öğretme çaresinin bulunacağını" söyledi ve bütün CHP organları ile sorumlularını vazifeye çağırdı. Buna karşılık Feyzioğlu ve Melen, genel merkezin kendileri hakkındaki suçlamalarına cevaben "CHP'yi Atatürk yolundan saptırıp bir sosyalist maceranın vasıtası yapmak çabasında olan bazı çevrelerin isnatlarını cevaplamaya mecburuz. CHP'yi bölmek, ya da kendi emellerinin gerçekleşmesine engel saydıkları kimseleri yıpratmak gayretinde olanların iftiralarını karşılıksız bırakmayacağız" diyerek İnönü'ye karşı direnmekten vazgeçmeyeceklerini gösterdiler. Sekizler Meclisi'ni çözümlenmek üzere genel merkezin en kısa zamanda kurultayı toplantıya çağırması bekleniyor.

DISK'e katıldı

Turizm Sanayii Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası Taksim Belediye Gazinosu'nda kongresini yaparak Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na katılma kararı aldı.

Utanc Tasarısı

İKTİDARIN Türkiye'yi ekonomik çıkmazlara sürüklemesine paralel olarak bir aydır sözü edilen Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı ilk defa bu sayısında ANT Dergisi tarafından açıklanmaktadır. Aşırı akımları önlemek maskesi altında Herici düşüncüyü ezme ve devrimci hareketleri boğmak amacını taşıyan 16 maddelik bu sefil tasarı, Dinçer'in iddia ettiği gibi Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı değil, olsa olsa bir terör ve utanç belgesidir. Birakin hukuk otoritesi olmayı, hukuk fakültesinde bir kaç yıl dirsek çürümüş bir kimse, hattâ ve hattâ gazetelerin polis ve adliye haberlerine meraklı vasat bir vatandaş dahi, bu tasarının hukukla, adaletle hiçbir ilgisi olmadığını derhal takdir edecektir. Bu bir hukuk belgesi değil, en sağcı gazetelerin okuyucu mektupları sütunlarında dahi benzerini göremeyeceğiniz bir hezeyanlar manzumesidir. Bir Mussolini, bir Hitler, bir Salazar, bir Franco dahi cinnetin bu derecesine ulaşamamışlardır. Siyaset pazarındaki binbir transferde binbir yıkamadan geçmiş bir politikacı beyninin yarattığı bu tasarı, tek kelime ile bir istibdat fetvasıdır.

B U utanç tasarısının bugüne kadar açıklanmış olan kısımlarıyla dahi Türkiye'yi nasıl bir cadı kazana döndüreceği bütün uyanık çevrelerde görülmektedir. Nitekim bir dergide görüşlerini açıklayan Prof. Bahri Savcı, böyle bir tasarının her bakımdan anayasaya aykırı düşeceğini belirterek kanunlaşması halinde Türk Milleti'nin direnme hakkını kullanması gerekeceğini yazmış, diğer ilim adamları günlük gazetelerin sütunlarında tasarıya karşı çıkmıştır. TIP Lideri Aybar "Demirel Hükümeti'nin bu tedbirlerle faşizme ortam hazırladığını" söylemiş, CHP Lideri İnönü ise, "Çok dikkatli davranmamız gereken devreye giriyoruz. Önümüzdeki günlerde büyük tartışmalar, iç politika endişeleri ve bunlara karşı alınacak tedbirler üzerinde olacaktır" demiştir. Diğer muhalefet partileri de, bütçenin kapanış konuşmalarında bu terör tedbirlerinin karşısında olduklarını belirtmişlerdir. Tasarının ANT'ta açıklanan tam metni öğrenilince, demokratik rejim üzerindeki endişeler herhalde bir kat daha artacak ve demokratik kuvvetler anayasa cephesinde daha sıkı şekilde saf tutmak zorunda kalacaklardır. Zira bir Mahmut Makal'ın UNESCO'nun yayın organı tarafından "örnek insan" olarak gösterilmesine dahi tahammül edemeyen ve devletin resmi ajansında Türklüğün bu başarısını karalamak gayretine kapışan bir iktidarın elinde böyle bir terör kanununun nasıl uygulanacağını tahmin etmek için kâhin olmağa lüzum yoktur.

E VET, önceki yazılarımızda da belirttiğimiz gibi bugün cepheler belli olmuştur. Bir tarafta Amerika'nın, egemen sınıfların, komprador kapitalistlerin, toprak ağalarının ve aralarının desteğiyle ayakta duran ve Demirel - Sunay - Tural triumvirasında iktidarın demir üçgenini kuran AP, öte tarafta ise anayasanın asgari müştereklerinde birleşen muhalefet partileri, devrimci sendikalar, gençlik kuruluşları, meslek kuruluşları, bilim adamları, sanatçılar ve Herici basın vardır. Son zamlarla bir kat daha ezilen emekçi Türk halkı vardır. Anayasayı yaratan ve onun başlıca uyanık bekçisi olan kuvvetler vardır. Çıkarıcılar cephesiyle anayasa cephesi karşı karşıyadır. Bu iki cephe arasındaki mücadelede zafer daima ikinciden yana olmuştur. Bu defa da öyle olacaktır. Bu tarihi gerçeği değiştirmeye, Dinçer adındaki transfer politikacısının mavi dosyalarda gizlenen terör hükümleri yetmeyecektir. Ve bu hükümler sonunda, onları hazırlayanları kahredecektir!

EN SON ÇIKAN PLAKLAR

SEVGİLİ OKUZLAR, BU HAFTA YETERİ
KADAR ÖFKELENMEDİĞİM İÇİN "DİR"
HAFTALIK ÖFKE YERİNE PLAK KAPLARI

Demirel de terör yolunu seçiyor...

MAVİ DOSYA VEYA TERÖR TASARISI!

27 Mayıs'tan önce DP iktidarının giriştiği anayasa dışı teşebbüsler karşısında Meclis kürsüsüne çıkarak «Sizi ben bile kurtaramam» diyen muhalefet lideri İnönü geçtiğimiz pazartesi günü yine Meclis kürsüsündeydi ve «Şimdi Temel Hak ve Hürriyetler Devri'ni bekliyoruz. Bu rejim birdenbire gelmiyor, bir iki seneden beri geniş ölçüde rağbet gören azgın dernekler ve saldırılar devrinden sonra geliyor. Korkarım ki, azgın sağcı derneklerin arzularını kolaylaştırmak için geliyor. Bunların yanlış ve kökünden zararlı, telaşlı tedbirler olduğunu söylemeye mecburum...» diyerek AP iktidarını son defa uyarıyordu.

Demirel - Tural ikilisinin anayasa dışı çıkışlarına karşı en cesur direnmeyi göstermiş olan TİP Lideri Mehmet Ali Aybar ise, aynı oturumda TİP'i kapat-

ma tehditleri karşısında şöyle haykırıyordu:

«Oturdugu koltuğun sorumluluğunu idrakten âciz bir kişi, bizler için Moskoyadan emir alırlar demistir. Bu sözleri sahibinin yüzüne bir tokat gibi çarparım. TİP'in yöneticileri kimseden emir alacak tıynetle olmadıklarını, ömürleri boyunca ispat etmişlerdir. Ama kamuoyunun, daha dün deneyecek kadar kısa bir zamandan beri tanımaya çalıştığı bazı kişiler hakkında aynı hüküm verilemez. Kâr-ü kisp peşinde olanların, neyi, ne zaman, kime satacakları belli olmaz.

TİP'i kapatacaklarımı! Kimin haddine! Faşizm geçmeyecektir baylar! Anayasayı koruyan kuvvetler sizden kat kat güçlüdür. Akıllar başlara devşirilmelidir. TİP'i kapatacaklarımı! Hodri meydan!»

Bütçe görüşmelerinin kapa-

nış konuşmalarında öteki muhalefet partilerinin sözcüleri de Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu tasarısına giddetle karşı çıkıyorlardı.

■ Mavi dosyadaki Terör Tasarısı

MUHALEFETİN ilk defa AP iktidarına karşı tek cephe halinde birleşmesine sebep olan «Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı» adındaki terör tasarısı bir süreden beri Adalet Bakanlığı'nda bir mavi dosya içinde gizleniyor ve üzerinde son rötuşlar yapılıyordu. Bu konuda, tasarının isim babası ve hazırlayıcısı Adalet Bakanı Hasan Dincer'in bir süre önce basına yaptığı açıklamalardan fazla bir şey bilinmiyordu. Bilinen tek şey varsa, o da, Menderes'in tahkikat

komisyonu tecrübesinden sonra ilk defa Türkiye'de yeni bir terör devri açmak için bu tasarının kısa zamanda kanunlaşmak üzere Meclis'e sevkedileceği idi. Adalet Bakanı Hasan Dincer'in adalet hesabına yüzkarası olan bu eseri, hiçbir bilim adamına ve hukuk otoritesine danışmadan bir kaç ağır ceza yargıcı ile görüşülerek hazırlanmıştı.

Demokrasinin üzerinde demoklesin kılıcı gibi duran ve halkoyundan büyük bir dikkatle gizlenen bu tasarının tam metnini ilk defa ANT ele geçirmeğe muvaffak oldu. (Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı'nın tam metni ve arkadaşımız ÇETİN ÖZEK'in tasarısı üzerindeki incelemesi 10-11. sayfalarımızdadır.)

Tasarının metni incelendiği zaman açıkça görülecektir ki, Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı, aslında temel hak ve hürriyetleri tahrip etmek, hattâ yok etmek amacını güden bir tasarıdır. AP'nin böyle bir tasarı getirmesi ise olağandır. Hattâ, esyanın tabiatı gereğidir. Çünkü, AP sömürü düzenini yürütme ve çıkarını sürdürme zorunluluğundadır. Bunun için de gerçekleri görenlere ve kendisine karşı duranlara baskı yapacak, düşünen insanları susturacak, ancak kendi çizgisi üzerinde söyleneceklere izin verecektir.

■ Demirel terör için kimlere dayanıyor?

DEMİREL, anayasa ile çelişen bu kanunu sadece kendi çoğunluğuna dayanarak çıkarılabileceğini bildiği için, kendisine yardımcı güçler de aramış. «Emir büyük yerden geliyor» dercesine «Millî Güvenlik Kurulu'nda da bu tasarının kanunlaşması için karar alındığını» yaymıştır. Millî Güvenlik Kurulu, cumhurbaşkanının başkanlığında toplandığı için, sorumsuz bir mevkide bulunan cumhurbaşkanının da, eğer Güvenlik Kurulu karar vermişse, sorumluluğu teşekkül edecektir.

Böyle bir kanunun çıkması, Demirel'in elinde çoğunluk bulunmasına rağmen güç olacaktır. Muhalefetin direnmesi karşısında AP gruplarındaki mu-

tediller tereddüde düşmüşlerdir. Buna rağmen, bütçenin kapanış görüşmelerinde Başbakan Demirel AP Sözcüsü Aydın Yalçın, daha da cür'etli davranmışlar ve terör yolculuğuna devam edeceklerini göstermişlerdir.

Demirel triumviratından kuvvet alarak kanunu meclisten geçirdiği takdirde, bir çok direnmelerle karşılaşacaktır. Muhalefet partileri kanunu Anayasa Mahkemesi'ne götüreceklerdir. Basında, kamuoyunda, sendika ve gençlik kuruluşlarında, barolarda, sanat çevrelerinde direnmeler olacaktır. Ancak, Demirel'in bu kanundan umduğu sonuç gözdeği vermektir. Anayasa Mahkemesi'ne itiraz safhasında gözdeği vermek için bazı çabalamalar olacak, savcılar uygulamaya geçecek, elde edilen yargılar bazı kimseleri tutuklayacaktır. Kazanılan zamanı Demirel kendisi için kullanmaya çalışacaktır.

Esasen, Demirel, kanunu meclisten geçirmek için gerekli ortamı yaratmak üzere, memleketi bir kaosa sokmuştur. Devlet kesesinden paralar vererek komünizmle mücadele dernekleri kurdurmuş, öğrenci kuruluşlarını böldürmüş. 27 Mayıs devrimini küçük düşürmek için «Yassıada hatıraları» yayımlatmış, öğretmenleri meslekten attırmış, bakanlık emrine aldırılmış, Genelkurmay Başkanı'na «komünizm tehlikesi»nden söz eden emirnameler çıkarttırmıştır.

Tural'ın «cuma emirnameleri» modası devam etmektedir. Tercüman ve Dünya gazetelerine geçen hafta yeni bir Cuma Emirnamesi sızdırılmıştır. Bundan maksat, Meclis'e gelecek Dincer kanunu için hava yaratmak ve destek sağlamaktır.

Terör kanununu çıkartabilmek için Demirel'in hangi müesseselerle nasıl oynadığı artık kesinlikle anlaşılmıştır. Millî Güvenlik Kurulu, Genelkurmay Başkanı, düzmece dernekler bu kanunun çıkartılması için vasıta kılınmışlardır. Sunay'ın Demirel'i destekleyen demecinden sonra da triumvira, yeni üçlül yönetim tam mânasıyla teşekkül etmiştir.

Demirel de artık Menderes'in geçtiği geçitten geçecektir. Geçidin öte yanında ne olduğunu ise zaman gösterecektir...

Kale Temelleri

Refik Erduran

ÖMRÜMDE okuduğum en esels misralar ne Nazım Hikmet'indi, ne de Mayakovski'nin. Amerikan ozanı Carl Sandburg'un kaleminden çıkmış şu satırlardı:

- «— Çekil, bu arazi benim.
- Nereden buldun?
- Babamdan kaldı.
- O nereden bulmuş?
- Döğüşerek almış.
- Öyleyse ben de döğüşerek senden alayım.»

Dünyadaki bütün devrimlerin, bütün kurtuluş savaşlarının, haksız imtiyazlara karşı irili ufaklı bütün başkaldırıların temelindeki ahlâk görüşü bu altı satırın içine sığdırılmıştır.

Bu anahtarları kullanarak Çin'in büyük zfkesini de anlayabilirsiniz, sıkılmış yumruklarıyla bir kapaklı kapının önünde duran tek bir delikanlının gözlerindeki ısyanı da.

Ne var ki, o misralarda bile haksız imtiyazların bugünkü sahiplerine aşırı kredi açılmış, gerçekler olduğundan daha az çıkmış gösterilmiştir.

Zira o kişilerin atalarından pek azı imtiyazları döğüşerek almışlardır. Bugünkü imtiyaz kalelerinin büyük çoğunluğunun temelinde mertçe döğüşler değil, ihanetler, dolandırıcılıklar, çeşitli dalavereler ve rezillikler yatar.

Hele bizimki gibi, burjuvası bile burjuva olamamış topluluklarda...

Yukarıdaki satırların tersi diye de şu cümleyi gösterebiliriz:

«— Sizdekilerin sizde kalması ve topraklarımızın olabilmesi için mücadele ediniz.»

Haksız imtiyazların her ne pahasına olursa olsun yeni gelişmelere ve diri güçlere karşı savunulması yolundaki bütün direnişlerin özünde bulunan ahlâksızlık da o tek cümleye sığınmıştır sanki.

Türkiye bugün şu iki tutumun arasında bir noktada, sallantıda. Eğer ikinci tutumun sahipleri fâvrisiz benciliklerinde biraz daha direnmeğe çabırs, kör hırslarına biraz daha yenilirlirse, imtiyaz kalelerinin temelleri kazılmağa başlanacak.

O zaman burnunuzu tutun...
Ve seyredin gümbürtüyü.

• Hasan Dincer'in politik karakterine ilk teşhisi koyan Menderes'tir...

POLİTİKA labirentlerinde dolazırken, Bay Hasan Dincer'in politik karakterine ilk teşhisi koyan sanırız ki, Adnan Menderes'tir. DP'nin sıkıştığı ve öteki partilerden takviye aradığı sıralarda - 1960'larda - CKMP'nin parçalanması için bir pazarlık söz konusu olduğu zaman, Menderes, Parkotel'de Bay Dincer'le görüşmüştür. CKMP'den destek olarak Hasan Dincer'in aracılığını bulmuştur. Bölükbaşı içerdedir, Bay Dincer, partisinin başkanının hapisliğine oynamaktadır. Bereket, 27 Mayıs Devrimi tez yetişmiş, Bay Dincer'in politik iflâsını geciktirmiştir: Menderes - Dincer pazarlığı da bu kargaşalık içinde unutulmuştur.

DİNCER VE EŞİ OY KULLANIYOR

Hasan Dincer adına ilkin 1946 seçimlerinden sonra rastlamak-tayız. Gerçi Dincer, birinci Parti-ş CHP'den ayrılmış, DP'ye geçmiş - hattâ bir süre genel yönetim kurulu üyeliği etmiş - Afyon'dan milletvekili seçilmiştir. DP patentli altında da Meclis'e girmiştir. Dincer, o zamanın ateşli muhalefetine yapanlar, DP'yi CHP ile muvazza yapmakla suçlayanlar arasındadır. 1950 seçimleri Bay Dincer'i mebusluktan etmiştir. 1960'lara kadar da dışarda kalmıştır. Fakat Bölükbaşı'nın yanında, ikbalini ondan bekleyen bir politikacı kişiliğine bürünmüştür.

1960 Devrimi, Bölükbaşı'na da seçim şansı kazandırmıştır. Kurucu Meclis teşekkül ederken, CKMP'ye tanınan konten-jan kullanılırken, ahde vefa gösteren Bölükbaşı eski arkadaşları arasından Bay Dincer'i de unutmamış, - Parkotel pazarlığını bilmezlikten gelmiş - onu Meclis'e sokmuştur.

Bölükbaşı partisi içinde tam egemenliğini kuramayınca, CKMP'de çözümler olmuş, Bölükbaşı ayrılmış ve parti Bay Dincer'e kalmıştır. O zaman bu fırsattan yararlanmasını bilen Bay Dincer, İkinci koalisyon'a

da Başbakan yardımcılığına gelebilmiştir.

Bay Dincer, İkinci koalisyon çekildikten, İsmet Paşa bağun-suzlarla üçüncü koalisyonu kurduktan sonra, sadece milletvekili ve CKMP'nin başıdır. CKMP ise, gelişmek için bir gençlik aşısı çarelerini bulma bocalamasındadır. Bu arada Türkiye, CKMP'ye çengel atmıştır. Dincer iki değil, bir kaç camii arasında binamaza dönmüştür. CKMP'de mi kalsın, CHP veya AP'ye mi girsin, politikayı mı bıraksın?

Yeniden bir pazarlık başlamıştır.

Çünkü Dincer artık Ürgüplü kabinesinin Milli Savunma Bakanı'dır. Demirel'le hergün buluşabilmektedir. Bir pazarlık

ğı kolayca becerecek olanaklar vardır elinde. Fakat ne de olsa, eski bir politikacıdır, pazarlığı o kabinde bulunan Seyfi Öztürk'e bırakmıştır. 1965 seçimleri yaklaşıyor. Bir partiden milletvekili olmak gerekli. Öyleyse en iyi oynanacak at AP'nin kırıatıdır.

Her ikisi de kırata oynamışlardır.

CKMP'yi Türkiye'e bırakıp soluğu Öztürk'le birlikte AP'de almışlardır. Bunun mükâfâtı olarak da, Demirelin ilk kabinesinde, Seyfi Öztürk yerinde - yani Ulaştırma Bakanı olarak - kalmış, Bay Dincer'e ise Adalet Bakanlığı verilmiştir.

Hep ikbal merdivenine tırmanır, kırmızı plâkalı arabalara binerken, Bay Dincer, kendini başarılı bir politikacı sanmakta, getirdiği tasarı ile de, bu başarısını kuvvetlendirdiğini düşünmektedir. Ama, gün böyle geçerken, gelecek neler, neler, neler getirir, kestirilemez.

Artık ok yaya girmiş, yay gerilmiş ve atılacaktır. Bunun elbette bir bedeli olacaktır. Bay Dincer'in bundan sonra düşünmesi gereken de, bu "bedel"dir. Bunu artık kendisi nasıl öderse, öder...

Hasan Dincer ve Ortamı

Cetin Altan

BAZI kişiler şunu bir türlü anlamak istemiyorlar:

— Konuştuğun kadar tenkide de uğrarsın...

Yahut konuşmazsın. Yahut tenkitlerin erişemeyeceği kadar aşamalı bir seviyede konuşursun.

Bizimkiler konuşmadan edemiyorlar... İsimleri, resimleri gazetelerde çıksın istiyorlar. Ve konuşuyorlar... Ancak konuşmaları aşamalı bir seviyede olamıyor. Ağzlarını açtıkları zaman çam üstüne çam deviriyorlar...

Haydi bu sefer tumturaklı tenkitler getiriyor karşınıza. Öfkeleniyorlar ve:

— Bunları susturmak gerek, bunlar memleketi anarşiye götürüyor, bunların hesabına bakmalı diye tutturuyorlar...

Katiyen de tenkitçilere sınırlendikleri ölçüde kendi sözlerinin seviye derecesinden şüphe etmek geçmiyor akıllarından...

Gerçek bir demokraside böylelerinin karşısına önce kimin çıkması gerekir?

Hiç şüphesiz Adalet Bakanı'nın...

Adalet bakanları ise adalet adamı olmaktan çok politikacı olurlarsa o ülkede demokrasi yerine bir kakokrasi başlar...

Sokaktan adam kaldıran yakalanmaz, sokaktan adam kaldırana karşı çıkan yakalanır.

Birbirlerini gizli teşkilât kurmakla suçlayanlar görmezlikten gelinir, sairlerin yazılarının bileklerine sarılır...

Bir Adalet adamı her şeyden önce fikir özgürlüğünün tarihsel gelişmesini ve felsefesini iyi bilmeli, bu özgürlüğün tutuculuğa karşı çıkabilmek serbestisi olduğunu kavramalıdır...

Bugün ise Başbakan ile Adalet Bakanı, özgürlüğü kapitalizm dalkavukluğu çerçevesinde görmekte, demokrasiyi kapitalizmin eşdeyimi sanmaktadırlar...

Onlarca kim ki kapitalizme karşıdır, demokrasie de karşıdır...

Oysa demokrasi zıt fikirler manzumesinin serbestçe kaynaştığı bir ortamdır.

Kapitalizmi savunularla kapitalizme karşı çıkanlar bir arada meydana getirirler demokrasiyi... Ve bu tartışmalarda jüri halktır.

Bizde ise jüri halktan önce kendisini dev aynasında görenler oluyor...

Onlar karar vermek istiyorlar fikirlerin geçerliliği ve geçmezliliği üzerinde... Ve ilkel bir eğilimle de kendilerini alkışlayanları geçerli, alkışlanmayanları geçmez buluyorlar...

Adalet Bakanı da boyuna baş sallıyor onlara ve telefonlara yapıpıp savcılara emir yağdırıyor:

— Şunlar şunlar hakkında derhal dava açın...

— Efendim siz açın davayı...

— Arka arkaya açın davaları...

Bir Adalet Bakanı ki kendi görüşünü, kendi partisini, kendi iktidarını tenkit edenler hakkında dava açtırmak yetkisine sahiptir, orada demokrasinin d'si bile yoktur.

Hasan Dincer kaç yıl kalacaktır Adalet Bakanlığında... Haydi diyelim iki yıl... Ne olacaktır iki yıl sonra... İki yıl sonra gazeteler Adalet Bakanı zamanında emirle açılmış siyasi davaların toplamını incelemeye, yer değiştirmiş savcılarını dökümünü yapmaya başlayacaklardır... Ve Hasan Dincer'in siyasi hayatı kesinkes sona erecektir...

En çoğundan iki yıl sürececek bir ikbal için insan siyasi hayatını ta kökünden baltalar mı?

Gerçek yazarların tutmadığı hangi siyasetçinin siyasi hayatı devam edebilmiştir?

Dört dörtlük bir adalet adamının ise yaşadığı sürece saf dışı bırakıldığı hiç görülmemiştir. Herkes her yerde saygı göstermiştir ona, hakkında olumlu incelemeler, kalacak yazılar yazılmıştır...

En çoğundan iki yıl sonra Hasan Dincer için kim ne yazacak, kim hatırlayacaktır onu?...

Olsa olsa biz:

— Vaktiyle Hasan Dincer diye biri vardı, sabah akşam telefona sarılır hakkımızda dava açtırdı... diye geçmişe mal olmuş anılarımızda değineceğiz adına.

İki yıla, bilemediniz beş yıla kadar kimbilir ne değişiklikler olacak Türkiye'de... Kalb krizinden ölenler, siyasetten vazgeçenler, parti değiştirenler...

O hengâme içinde Hasan Dincer de unutulup kalacak bir köşede...

Şimdi nefes nefese çıkarmaya çalıştığı kanunlar da kaldırılacak, özgürlük de daha genişleyecek, halk da daha çok uyanacak...

Türkiye teklin bir yer değil... Bunu unutmamak gerek. En beklenmedik zamanda en akla gelmeyen şeyler olabilir bu ülkede...

O zaman politika icabı kendisini gerçeklerin rayından çıkarıp, küçük vadeye göre iş yapmaya kalkmış olanlar çok çabuk harcanırlar... Ve bir tek dost bulamazlar etraflarında.

Gelmış geçmiş adalet bakanları arasında şimdi kaç tanesinin kapısını kaç kişi çalıyor?

Ama mesellâ İmran Öktem, çoktan Türk Adalet tarihine bağdaş kurdu... Artık kimse onu oradan kımıldatamaz... Türkiye'de devirler ne kadar değişirse değişsin İmran Öktem daima saygıyla anılacaktır...

Hasan Dincer gibi politikacılar bunu göremiyorlar... Gerçek bir adalet adamı olmak yerine, biraz daha koltukta oturmayı tercih ediyorlar...

Her şey her şeyi bir yerde öder... Koltukta biraz daha fazla oturma çabası, bir daha oraya hiç oturamama sonucunu doğurur.

Hasan Dincer de bunlardan biri olacak, siyasette harcanıp gidecek... Telefonla savcılara verdiği emirler ve Türk demokrasisini yok etmek için bileceği giyotin kendisini tarih önünde mahkûm olmaktan kurtaramayacak...

Kişilerin hırsı kendi çaplarından büyük olduğu zaman sonları daima hüsrandır.

İŞÇİ

■ CIA'nın paralarından Türkiye'de hangi sendika yararlandı?

İKİ yıl önce TİP aleyhinde hazırladığı "teypli komplo" fiyasko ile sonuçlanan Türk İş Genel Sekreteri Halil Tunç, geçen pazar İstanbul'da bir basın toplantısı yaparak yeni suçlamalarda bulundu. "Çin'de Mao'nun Kızıl Muhafızlarla yaptığı tahribatı Türkiye'de de yapmak üzere DİSK'in TİP tarafından kurulduğu" yolundaki isnadları savcılık tarafından ihbar sayılarak soruşturma açıldı ve Tunç böylece muhbirlik görevini yerine getirmiş oldu.

DİSK Genel Sekreteri İbrahim Güzelce ise Tunç'un suçlamalarını "Türk İş'in artık gücünü yitirmiş bulunan yöneticileri ve onların dayandığı sömür-

rücü ve emperyalist çevreler, yıkılışı belirliyen son çırpınışın histerisi içindedirler. Bu da göstermektedir ki, DİSK güçlüdür" diye cevaplandırdı.

DİSK kurucularından Maden İş Sendikası Genel Sekreteri Ruhi Yumlu ise "Grev kısırcısı Halil Tunç'u iddialarını ispatla davet ediyoruz. Gelsin adalet önünde hesap versin" diyerek Tunç'u mahkemeye vereceklerini açıkladı.

Öte yandan, Türk İş Konfederasyonu'nun Amerikan Hükümeti'nden AID kanalıyla yardım alması, Amerikan Casusluk Teşkilatı CIA ile bazı işçi konfederasyonlarının işbirliği yapması günün konusu olmuştur.

23 Şubat tarihli Washington Post Gazetesi, yayınladığı bir haberde Uluslararası Petrol, Kimya ve Atom İşçileri Federasyonu'nun CIA'dan 350 Bin Dolar, yani 3,5 Milyon Lira aldığına dair bir iddia ileri sür-

rülmektedir. Federasyonun yıllık bütçesinde yer alan 350 Bin Dolar'ın kaynağını genel sekreter Loyd A. Haskins açıklamaktan kaçınmaktadır. Haskins, bu paranın Indianapolis Midland Vakfı'ndan ve Denver'deki Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Kuruluşu'ndan alındığını ileri sürmekteyse de, bu kuruluşların hesaplarında böyle bir kayda rastlanmamıştır. Ayrıca, federasyonun eski başkanı O. A. Knight'ın da CIA tarafından kurdurulan Philadelphia Hamilton Vakfı'ndan 25 Bin Dolar aldığı tesbit edilmiştir.

İsviçre Romande Radyo Haberler Servisi de 25 Şubat günü saat 11'deki yayınında Denver Gazetesi'ne atfen, Uluslararası Petrol İşçileri Sendikaları Federasyonu'nun CIA'dan para aldığını ve bu paraları özellikle Latin Amerika ve yakın doğudaki faaliyetleri için harcadıklarını açıklamıştır. Bu faaliyet sahaları içine Türkiye de girmektedir.

Gerek Loyd Haskins, gerekse Knight, daha önce Türkiye'ye gelmişler ve bu federasyonun üyesi olan Türkiye Petrol, Kimya ve Atom Sanayii İşçileri Sendikası tarafından aşırı şekilde izaz ve ikram edilmişlerdir. Petrol İş Sendikası Başkanı Ziya Hepbir aynı zamanda bu federasyonun başkan vekilidir.

Türk İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar da, CIA'dan para alan federasyona bağlı Petrol İş Sendikası'nın genel sekreteridir.

İBRAHİM GÜZELCE
"Türk İş histeri içinde!"

EĞİTİM

■ Makal'ın "örnek insan" gösterilmesi gericileri şoke etti

AP iktidarının öğretmen kıyımı bütün şiddetiyle devam ederken arkadaşımız Mahmut Makal'ın UNESCO'ya bağlı Dünya Sağlık Teşkilatı tarafından yayınlanan Sante du Monde Dergisi tarafından "örnek insan" olarak gösterilmesi gerici çevrelerde çok tesiri yapmıştır.

Amerika'daki Türk Profesörü Hüseyin Yılmaz ile birlikte "örnek insan" olarak gösterilen

Mahmut Makal için Sante du Monde'da şöyle denilmektedir: "Mahmut Makal tâviz kabul edecek adamlardan değildir, soğukkanlılık ve cesaretle söylemek istediğini söylemeye, ce- halete ve sefalete karşı mücadeleye devam etmektedir. Kendisi hâlâ yazmaktadır. Mahmut Makal en sert mücadele yolunu, zamanını, güvenini ve cesaretini, daha iyi bir dünya için genç öğrencilere vermek yolunu seçmiştir ve bundan pişman değildir."

Bir süre önce AP iktidarı tarafından bakanlık emrine alınan Makal "örnek insan" olarak gösterilmesi üzerine şunları söyledi: "Cumhurbaşkanı, Başbakan, Eğitim Bakanı dahil, bugün Türk yöneticilerine UNESCO'nun kararını ithaf ederim. Biz doğru yola ve Türk halkının eğitim ve kültür yoluyla aydınlanması ve kurtarılması için 20 yıl önce girdik. Çeşitli cumhurbaşkanları, başbakanlar, eğitim bakanları ve değişik iktidarlar gördüm bu devre içinde. Onların düştüğü çelişmelere düşmeden ve onların halktan yana olmayan davranışlarla bizi de çekmek istedikleri yanlış yollara hiçbir zaman sapmadan hak beldiğimiz yolda yürüdük ve yürüyoruz."

Makal bugün Ankara'da eğitim ordusundan uzaklaştırılmış olarak beklemektedir. Ancak iktidarın bu yüz kızartıcı tutumu Makal'ı savasından alakoyamayacaktır. Nitekim ANT'ta kalem mücadelesi yapan Makal, bu arada doğunun karakıstaki durumunu anlatan bir raporla hazırlamıştır. Makal'ın raporlafta önümüzdeki haftadan itibaren ANT'ta yayınlanmaya başlanacaktır.

HALİL TUNÇ
(Yeni tertipler peşinde)

Düşüş mü, Değişim mi?

OCAK ayı içinde, ikili anlaşmalarla ilgili olarak gensoru açılmasını isteyen MP önergesi görüşülürken, AP sözleşü olarak konuşan Aydın Yalçın'ın söylediklerini o akşam radyonun Meclis saatında dinlerken yerimde duramamışım. Olanlar Amerika Meclisinde oluyordu sanki. Amerika aleyhine girişimlerde bulunan bir başka ülkenin hükümetine karşı, ulusal çıkarları savunan yerli hükümeti tutuyordu Aydın Yalçın. «Ulusal çıkarları savunan yerli hükümeti eleştirmek vatan hainliği» diye demeye getiriyordu. Bunda yerden göğe hakkı vardı. Ama bir koşulu eksikti haklılığının: Konuştuğu Meclis Amerika Meclisi değil Türk Meclisiydi. Savunduğu hükümet de ulusal çıkarları kovalayan Amerikan Hükümeti değil, Amerikalılarla yapılmış anlaşmaların ve Türkiye'de kurulmuş Amerikan üslerinin gerçek yüzünün ortaya çıkmasından yana olmayan Türk hükümeti idi. İş ters dönünce, vatan hainliği konuşmacının üstünde kalyordu, karşıt düşüncedeki sayıtlara göre.

«Amerika'sız ayakta duramayız, Amerika'sız olamayız, onsuz yaşayamayız» diye ter ter tepiniyordu Bay Yalçın.

Köle olarak gösteriyordu Türkiye'yi, köleliğe muhtaç gösteriyordu. Vaktiyle Amerikan mandasını isteyenler de Amerika'sız yaşayamayız» diyorlardı. Sevr Anlaşmasına imza koyan Rıza Tevfik, «bizi silah değil siyaset kurtarır» diyordu. Fakat, bir kurtuluş savaşı verildikten sonra, aradan da kırksekiz yıl geçtikten sonra

böyle bir konuşmanın Mecliste yapılması, akollara durgunluk veriyordu. Bu bir ihnet belgesiydi. Bu belgeden sonra artık Aydın Yalçın diye birisinin açık aklıla bu topraklarda dolaşamaması gerekirdi. Ne var ki, aynı kişi son bütçe görüşmelerinde yine AP adına Meclis kürsüsüne çıkabilirdi. Millet parasıyla millet okullarında okuyup prof.luğa kadar yükselen bir insanın bu düşüşü bizleri kendi kişiliği adına da üzmektedir. Siyasetin içine sokulunca hemen aklını yiyememeli bir insan. Siyasetin insanı insanlıktan çıkardığını düşünürdük ama böyle korkunç bir düşüşle olacağını sanmazdık doğrusu..

Camus'nun Düşüş'ünü bırakıp Kafkanın Değişim'i'ni düşünüyorum. Hiç birisiyle uyuşmuyor Bay Yalçın'ın durumu. Düşüş ve Değişim'den öle büyük bir hastalıktır bu. Kurtuluş da ölanaksızdır bu hastalıktan. Tevekkeli, boşuna mikropsuz hastalık dememiş siyaset için, rahmetli Saif Faik. Aydın Yalçın'ın bu düşüşünde, dolarını yediği Amerika kadar belki yönetim kurulları üyelikleri yoluyla parasını yediği yerli kapitalist kuruluşların da rolü büyüktür. Ne var ki, bunların daha üstünde, Bay Yalçın'ın bu duruma düşüren, bir büyüklük hastalığıdır, bu mikropsuz hastalıktır. Lafonten'in Kurbağası da diyebiliriz ona, yekine yekine öküz olmak isteyen.

Eski Forum'cu dostlarından Turhan Feyzioğlu ondan çok önce siyasete atılıp ün yapmıştı. Hürriyet ve sonra Yeni Türkiye Partisi'nin gelişmemesi Yalçın'ın canını sıkıyordu. Oysa gözü hükümetin en

baş koltuğundaydı. Sounda en kısa ve en kolay yoldan Meclis'e girdi. Artık kişilik falan düşündüğü yoktu. Yağ mı kül mü ne çekilecekse istenilen şekilde çekecekti. Nitekim son çekişi de bu ikili anlaşmalar ve üsler konusunda oldu. Ama, eski hikâyede olduğu gibi, bu gidişle Yalçın bakan olsa da, düşüşü yerden kalkıp istenilen adam olamaz..

1950-60 arasındaki konuşmalarını düşünüyorum, bir bağ kuramıyorum yeni davranışlarıyla onlar arasında.. «57 seçimlerini tarihsel bir gelişimin sonucu olarak kaybedecekler, kaybetmedikleri takdirde memleket uçuruma gider» derdi. Şimdi durum daha mı başka Bay Yalçın?

Vaktiyle Forum'daki yazıları dolayısıyla eğitim bakanları çağırırdı kendisini. Siyaset yapıyorsunuz, derlerdi. Özellikle 1955'te dayatırdı onlara. «Siyaset bizim mevzuumuz, fakat metodumuz ayrı» derdi. «Metodumuz sizden farklı» derdi. Bu başlıkların «Başvekil'den geldiğini» söylerdi. Ve mektuplarında, kendisi için hürriyet meselesinin ekmeekten de, meslekten de herseyden de önce geldiğini kabul ettiğini yazardı. «Hürriyeti biz okumuşlar istemezsek ve direnmezsek, başka kim isteyecek?» derdi.

Söyleyecek şey çok ama kısa keserek soruyorum Bay Yalçın'a:

«Şimdi hür mülkün, konuşmaların gerçekten Türkiye'nin ve senin hürriyetini sağlama doğrultusunda konuşmalar mıdır? İnanyor musun söylediklerine? Yoksa artık ekme, meslek, para, politikada koltuk kapmak öne mi geçti?..»

Komünist Olmasın?

Tural'ın «Cuma Emirnamesinden:

Komünist yılanı görüldüğü her yerde ezilmelidir. Fakat bu yılan öyle taşla, sopa ile, dipçikle ezilir cinsten değildir!

DÜNYA
(2 Mart 1967)

★

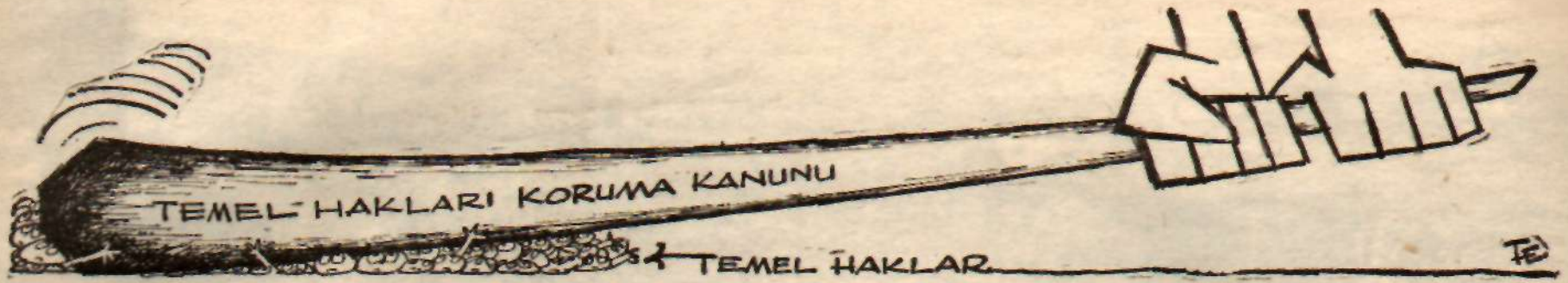
Kartal'da 2,5 metre boyunda bir pifon yılanı kafesten kaçtı. Bir iş adamının kurduğu özel hayvanat bahçesinden kaçan ve sardığı zaman bir insanı öldürebilecek güçlü hayvan aranyor.

MİLLİYET
(4 Mart 1967)

★

Aman dikkat! Sakın bu yılan komünist yılanı olmasın... Baksanız a, hem de iş adamına karşı gelmiş! Taşla, sopa ile, dipçikle ezilemeyeceğine göre, bütün Kartal'ların hayatı tehlikede demektir.

MAHMUT MAKAL

Hükümet Darbesi!..

ZAMLAR VE VERGİ ADALETİ

Prof. SADUN AREN

AP. Hükümetinin son sıralarda, bütçe açığını kapatmak gerekçesiyle, akaryakıt ve ithalat vergileriyle tekel maddelerine zamlar yapması vergi adaleti konusunu ön plana çıkarmış ve Meclis'te olduğu kadar, kamuoyunda da tartışmalara yol açmıştır.

■ Vergi adaleti bir sistem meselesidir.

Vergi adaleti konusunu, içinde bulunduğumuz ekonomik sistemden tecrit ederek tartışmaya imkân yoktur. Çünkü mevcut iktisat sisteminin belli bir sosyal adalet anlayışı ve buna tekabül eden bir gelir dağıtım mekanizması vardır. Vergicilik, gayet tabiidir ki, sistemin bu suretle yaratmış olduğu gelir dağılımını kökünden değiştirecek bir nitelikte olmaz. En çok, sistemin yarattığı adaletsizlikte ufak tefek iyileştirmeler yapılabilir.

Ancak bu konuda da fazla limitli olmamak gerekir. Çünkü gelirlerinin çok büyük bir kısmını yeni yatırımlara ayırabilecek kadar zengin kimselerin - kapitalist sınıfın - vergi almak suretiyle istihlaklerini kısmak mümkün değildir. Bu sınıfa mensup kimseler, ne kadar ağır bir şekilde vergilendirilirlerse vergilendirilsinler, bunu istihlaklerini değil, fakat yatırımlarını kısarak öderler. Bu insan davranışları üzerinde yapılan müşahadelerin ortaya koyduğu bir gerçektir.

Diğer taraftan vergi, ancak istihlakî kırsabildiği ölçüde bir adalet sağlama vasıtası niteliğini kazanır. Bu şekilde düşünüldüğünde, kapitalist toplumlarda, kapitalist sınıfı gerçekten vergilemeye (yani istihlaklerini kısmaya) imkân yoktur.

■ Zenginleri vergilemek özel sektörcülükle çatışır.

TÜRKİYE gibi, ilkel sermaye terakümü safhasında olan memleketlerde, eğer kalkınma özel sektör eliyle yürütülecek-

se, zenginleri vergilemek sistemle de çatışır. Bu noktanın açık bir şekilde ortaya konulması lazımdır.

Bilindiği gibi özel sektör eliyle - yani kapitalist yoldan - kalkınmak, şahısların veya şirketlerin, memleketin kalkınması için gerekli büyük fabrika ve benzeri tesisleri kurmaları suretiyle sağlanır. Ancak bu işler büyük sermaye sahibi olmayı gerektirdiğinden, Hükümetlerin temel görevi, bu işlere girişecek kimseleri desteklemek ve onlara gerekli sermayeyi temin etmeleri için imkânlar hazırlamaktır. Bunun çeşitli yolları vardır. Başlıcaları, ucuz kredi sağlamak, bol döviz tahsisleri yapmak, ve aşırı kârlar elde etmelerini teminat altına almaktır.

Hal böyle iken, yani Hükümet bir taraftan kapitalist sınıfı daha da zengin etmeğe çalışırken, diğer taraftan da aynı sınıfı, siz zenginsiniz diye, ağır şekilde vergilendirmesi, gerçekten büyük bir mantık çelişmesi olurdu. Fakat, mantık çelişmesini bir tarafa bırakalım, böyle bir hareket asıl, sistemle çelişir, yani özel sektör eliyle kalkınmayı köstekler.

■ Adalet Partisi iktidarı vergi adaletini sağlayamaz.

ADALET Partisi, iktisadî görüşü itibarıyla, özel sektörü esas almıştır. Bir sermayedar sınıfın eliyle memleketi kalkındırmak sevdasıdır. Bu görüşün tabii bir sonucu olarak, sermayedar sınıfı ağır şekilde, yani vergi adaletinin icablarına göre, vergilemez, vergilileyemez. Bu konuda görünüğe de aldanmamalıdır. Örneğin, bugün gelir vergisi oranı, 1 milyon liranın üstünde % 60'tır. Yani yılda 1 milyon lira kazanan bir kimse bunun 600 bin lirasını gelir vergisi olarak devlete

vermek mecburiyetindedir. Bu azımsanmıyacak bir orandır. Ancak, bu görünüş ile hüküm vermek yanıltıcıdır.

Bir kere, kaçakçılık hesaba katılmalıdır. Dünyanın her yerinde vergi kaçakçılığı, özel sektörün önemli bir çaba alanıdır. Fakat asıl önemli husus, özel sektöre, yukarıda değindiğimiz çeşitli yollarla sağlanan havadan kazançlardır. Ödenen vergiler bu gibi kazançlarla mukayese edilerek değerlendirilince, çok defa, bu sektörün vergi ödemediği sonucu çıkar.

■ A.P. iktidarı vergi adaletsizliği yapmak zorundadır.

TÜRKİYE'deki özel sektörcü A.P. hükümeti elinde vergicilik, gelir dağılımındaki adaletsizliği hafifletmek şöyle dursun, tersine daha artırmak zorundadır. Gerçekten, özel sektörcü Hükümet, özel sektörün de iştirak etmesi lazım gelen ve en çok onların yararlandıkları yol, baraj, enerji santrali gibi altyapı tesislerini, büyük yükü emekçi halka yüklenen vasıtalı vergilerle finanse eder. Son vergi zamlarının hepsinin bu nitelikte olması, elbette ki bir tesadüf değildir. A.P. Hükümeti, bu zamları, siyasi bakımdan istemeyerek, fakat sermayedarlardan yana mahiyetine sadakatı gereği yapmak zorunda kalmıştır.

Bütün bu sebeplerden ötürü, vergi adaleti iktisadî sistemden ayrı olarak düşünülemez. Ve diğer birçok meselelerimiz gibi, vergi adaleti de, ancak sosyalizme giden bir kalkınma yoluna girmekle çözüme kavuşabilir.

60 haneli köy: 18.000 lira

fakir evleri zengin mezarlar

Röportaj : YAŞAR KEMAL

Fotoğraflar : HALÜK TANSUĞ

Kuşlar yuvalarını nasıl yapar, hiç gördün mü kardeş? Kırılmaç nasıl yapar yuvayı? Hiç gördün mü kardeş? Çamur sıvağı sıvağı yapar kardeş, hiç gördün mü? İncecik incecik çöpler.. Tüyler, zerrecik çamurlar. İşte biz böyle yaptık bu gecekonduyu. Beş kere başımıza yıktılar, beş kere gene yaptık. Kırılmaçlar gibi..

«Dünyanın en güzel yaratığı yuva yapan kırılmaçtır. Kırılmaç uzun bir çabadan yuvasını bitirince sevinçine bir diyecek yoktur. Böylesine sevinen bir yaratık dünyaya ne gelmiş, ne de gelir. Bırdıyarak yuvarın dört bir yanında döner durur. Sevinçten dell olur. Onu seyreyleyen insan da sevinir, mutlu olur. Gece, gecekonduyu yapmaya başlayan, sabahleyin bitiren insanı da sevinci öyledir.»

«Gecekonduyu yaparken bu yamaca ağaç gerek dedim. İki buçuk lira kazanıyordum bahkandan o zamanlar. Fidanları iki buçuk liraya aldım. On yılda zengin çocuğu büyütür gibi büyüttüm. Bir kayısı oldu, kayısı derim sana. Nahi böyle böyle..»

«İşte dün gece, bu ağaçlara vurduğum baltayı. Kolumu kesiyor gibi, gözümü uyuyorlar gibi, ciğerimi parçalıyorlar gibi tekmi bedenim acıdı..»

«Şu Recep var ya, şu Recep.. Bu Recep olmasa kıyamet kopsaydı, ölseydim bile ağacı kesmezdim. Dün gece bir bora, fırtına, kar.. Ne kadar soğuk yarsa içerde.. Ne kadar yağmur yağ varsa içerde. Recep hastalanmasın mı? Çocuk donuyor, hepimiz donuyoruz. Bak-tın mı çocuk dayanamayacak, ölecek.. Soğuk arttıkça artıyor, Recep çığlık çığığa. İnandım ki Recep ölecek. Aldım baltayı elime yanaştım kaysılara.. Kü-künden kestim. Keserken az daha yü-reğim durup ölecektim. Recep kurtuldu. Ölümümü isterdim de kayıplarının ke-silmesini istemedim..»

«Sorma kardeş sorma, görüyorsun ya halimizi. Gecekondu hayatı it ha-yatı. Geçende Kâzım Ağabey ölü bulun-

du kondusunda. Sıçanlar tekmi yemişler Kâzım Ağabeyi. Sen bahkçı Kâzım'ı tanırsın..»

«Tanırım..» dedim.

Menekşe gecekondu-larından Paşa Ah-met konuşuyordu. Bahkçıydı. Menekşe'de on beş yıldır bahkçılık ırgatlığı yapıyor, günde ancak beş altı lira ka-zanıyordu. Bekardı. Ağabeyinin evinde kalıyordu. Ağabeyi de bir işçiydi. Yaki-şıklı, cin gibi zeki, her şeyi bilen anla-yan bir kişiydi ama, kader bütün ırgat-lar gibi onun da boynuna vurmuştu. Yıllar yılı yetiştirdiği ağaçlarının ye-rinde kanayan bir ağaç kökü duruyor-du. İnsan, yüreği paralanmadan oraya bakamaz.

«Paşa Ahmet dedi, «ben mezar-lık röportajı yapıyorum. Gel seninle

mezarlığa gidelim de orada konuş.. Ne diyeceksin bakayım..»

Paşa Ahmet:

«Biliyorum..» diye güldü. «Diyorsun ki, bir onların mezarlarına bak, bir de senin evine bak. Öyle değil mi?»

«Öyle..»

«Ben onların mezarlarını gördüm. Biliyorum. Her birisi bir apartman ka-dar var. Som mermerden. Öyle değil mi?»

«Öyle..»

«Bir tek mezarı, bizim gecekondu mahallesini taşıyla toprağıyla satın a-lır. Öyle değil mi?»

«Taşıyla toprağıyla, adamıyla satın alır..»

«Bir tek mezarın bakımı bizim evi bir yıl geçindirir, öyle değil mi?»

«Öyle..»

Bu sefer ben başladım.. Onların me-zarlıkları asfalt, senin gecekondunda gıllağa kadar çamura batarsın.. Onla-rın mezarları şıkır şıkır ısk içinde.. Se-nin gecekondunda ısk yoktur. Onların mezarlıklarının çeşmelerinden gürül gü-rül su akar, senin gecekondu mahallen-de su kuyruğu beş yüz metreyi bulur. Susuzluktan yanar, kavrulursun.. Onla-rın ölümleri yaşıyor, sen ölüsün.

«Öyleyse niçin gideyim de derdimi tazeleyeyim. Ben mezarlığa gitmem. Derdimi, bir iken bin etmem..»

Kahveye indik.. Kahvede de Kâzımın ölümünü anlattılar. Ölüsü beş gün son-ra bulunmuş. Sıçanlar yemiş ağzını gö-zünü..

Bir bahkçı:

«Bembeyaz kemik kalmıştı Kâzım'ın yüzü.. Vay Kâzım..» dedi.

Başka bir bahkçı:

«Böyle yaşamak da, böyle ölüm de batsın..» dedi.

Kâzım'ın öldüğü ku-lübeye götürdüler beni.

Bir buçuk metre uzunluğunda, bir metre genişliğinde sandıklardan, tene-kelerden yapılmış bir gecekonduydı. Bu-rada yaşanamazdı. Ancak sıçana yene yene ölüncüydü. Kâzımı bilirim, ne de hoş, şakacı, candan bir adamdı. Allah rahmet eylesin.

Paşa Ahmet'in evi sanki Kâzım'ın kulübelerinden çok mu iyi? Biriketten yapılmış bir gözcük bir oda.. Sıvanma-mış.. Üstü akıyor. Habire içeriye şıp şıp diye su damlıyor. Her bir yer yağ-çamur içinde.. Recep gene hasta olacak bu gidile. Paşa Ahmet bir ağaç daha kesecek.. Sonra, sonra ağaçlar bitecek, Recep gene hasta olacak.. Evin içi çamur, çamur deryası.. Recep ne yapsın hastalanmasın da. Buna cam mı dayanır!

Kahvedekilere:

«Haydi sizi mezarlığa götürerim..» dedim.

«Ne yapacağız biz orada?» diye sor-dular.

«Göreceksiniz. Gözünüz mezar gör-sün.. Bir mezar, bir mezar ki, mezar derim size.. Bir mezar ki her birisi. Gelin de görün.. Buradan bir otomob-ile bineriz..»

Balandıra ballandıra mezarları an-lattım.

Oradan yağlı bir bahkçı atıldı:

«Daha fazla anlatma, bak, hemen ölürüm..» dedi.

«Ölürsün ama, seni oraya gömmez-

Ülkücü mücadelesi yüzünden eğitim ordusundan uzaklaştırılan ve SANTE DU MONDE tarafından «örnek insan» olarak gösterilen BİZİM KÖY yazarı

MAHMUT MAKAL

kendi kaderine terkedilmiş Doğu Anadolu'yu karakışta adım adım do-laşarak ve geçit vermez dağlar aşarak en büyük röportajını ANT için yazdı

YERALTINDA BİR ANADOLU

Gelecek hafta ANT Dergisi'nde

Bir tek mezar: 1.000.000 lira

ler.» dedim. «Boşuna zahmet etme. Ölme.»

Hep bir ağızdan:

«Bizi götürme, biz o sarayları biliyoruz.» dediler. «İstersen sana bir bir anlatahım.»

Oradan Yenikapı gecekondularına gittim.. Buradakiler bir beter gecekondu. Uzun, çok uzun boylu birisini yakaladım.

«Adın ne?» diye sordum.

«Uzun Süleyman.» dedi. Sonra da ekledi, «sen gazetecisin değil mi? Fotoğraf çekip, bizim gecekonduları millete anlatıp da bize acındıracaksın değil mi? Boşuna zahmet. Onlar bize acınmazlar. Boş ver, zahmet etme. Çok fotoğraf çektiler buradan. Bir şeye yaramadığı gibi.. Sizin fotoğraflara kızıp bizim evleri yıkıyorlar. Boş ver kardaş.. Ben her yıl bir gecekondu yaparım, her yıl yıkarlar. Bu yıl bir tane daha yaptırdım.»

«Kaç lira gitti?»

«Sorma sorma, battım, mahvoldum.. On beş yılda ödeyemem borcunu. Bu sefer ki gecekonduya çok, çooooook para gitti. Üstelik de komşular çok yardım ettiler.»

«Ne kadar para gitti? Kaç lira?»

«Sorma dedim ya.. Belim bıkınıcı arırdı. Çok gitti, çok. Bir ömür boyu çalışsam ödeyemem.»

«Yahu Süleyman ağa boyuna çok gitti, çok gitti, diyorsun. Söyle kaç lira gitti.»

Süleyman Ağanın başı övünge, muhtafir bir kumandanın başı gibi dikildi.

«Bu sefer çok para harcadım ama, telâli olsun. Bir ev oldu ki oturmaları meza. Bir ev ki ev derim sana.. Bir ev ki tam bir buçuk boyum gelir.. Tam 1200 Türk lirası sarfettim.. Tam 1200.. Bin iki yüz ama, battım.. Battım ama, bir ev oldu ki..»

«Çok para.» dedim.

Süleyman'ın gözleri parladı.

«Çok ki, ne çok.. Ama canım sağ olsun, on yıl, on beş yılda da olsa çalışır ödeşirim.. Ama ne ev görmelere meza.. Gel de gör..»

Elimden tuttu, beni evine götürdü. Çapıdan iki büküm olarak içeriye girdim. Büzülerek oturdum.

Süleyma, boyuna:

«Nasıl ev, nasıl ev?» diye soruyor, ben de:

«Güzel güzel, diyordum.. «Oturmaları seza..»

«Çok para verdim, bir etek para verdim ama, bir ev sahibi de oldum. Eğer yıkamazlarsa..»

«Süleyman Ağa..»

«Buyurun beyim..»

«Bir zengin mezarı kaç çıkar, biliyor musun?»

«Bilirim..
«Kaç lira?»

Düşünmeden hemen karşılık verdim. Kendinden emin.

«Yirmi beş lira..»

«Sen deli mısın.. Bir zengin mezarının bir tek çiçeği yirmi beş liradır..»
«Elli lira..»

Ben güldüm. Süleyman alındı..

«Haydi haydi.. yetmiş beş lira olsun.. Daha fazla da olur mu bir mezar..»

Süleyman ağayı kırmamak gerek. Söylesem de zaten inanmaz ya..

«Doğrusun.» dedim.. «Olsa olsa yetmiş beş lira..»

«Vay, yezitler, demek yetmiş beş liraya bir mezar yapıyorlar? Bir etek para. Bu zenginlerde de hiç merhamet yok.. Yetmiş beş lira bana üç ay yeter. Hiç merhamet yok..»

«Yok.» dedim, ondan ayrıldım.

Sonra oradan gurbetçiler kahvesine vardım. İçeriye girdim. İçerisi tıklım tıklım.

«Size bir işim düştü.» dedim.

«Ne işi..?»

Hemen ayağa kalkıp başıma biriktirdim..

«Gündelik ne kadar..»

«Gündelik falan yok. Sizi mezarlığa götürüp, size mezarları göstereceğim..»

Birisi, genç bir adam atıldı:
«Ne varmış mezarlıklarda?»

«Yok.» dedim.

Gözü açık bir tanesi:

«Bizi mezarlığa götürüyorsun ama, her birimize birer paket sigara al hiç olmazsa..» dedi.

«Olur, alalım.» dedim.

Bir manübüse doştuk Edirnekapa şehitliğine gittik.

Bayburt'lu:

«Ule, ule, ule.» diye bir şaşkınlık çığı kopardı ilk olarak.

«Ule, ule, ule! bu mezarlık değil, bu bir mekmet kadar var. İstanbul'dan büyük..»

Sivas'lı:

«Vay babo vay, ocağın bata.. Bunların her birisi yüz liraya bile çıkmaz. Her bir mezar yüz elli lira eder.. Vay babo vay..»

Malatya'lı:

«Şu yollara bak gardaş, ne yollar, bal dök de yala..»

Tunceli'li:

«Olacak gibi değil. Heriflerin mezarları da mezar.. Adam ölünce böyle ölmeli. Ölünce burada yatmalı.. Böyle yerde yatmalı ki adam, işte ona ölüm demeliyim. Bizimkisi it ölümü ağam, it ölümü..»

Güney Anadolu'dan kopup gelmiş yaşlı ırgat:

«Aboooooooooooooooovvv...» diyordu da başka bir şey demiyordu.

«Mezar değil bunlar kardaş.. Mezar mı bunlar? Vallaha değil.. Her birisi peri padişahının sarayı.. Ule, ule, ule! Ocağın bata ha!»

Diyarbakır'lı yaşlı işçi bir mezar taşına çökmüş yorgun, hiç konuşmuyordu.

«Sen ne diyorsun ağam?» diye sordum.

Ağır ağır başını kaldırdı. Bir süre bana öylece baktı. Sonra usulca konuştu:

«Ört ki ölem ağam. Ört ki ölem.. Ört ki ölem..» dedi.

• S O N •

● Fakir evleri, diri mezarları... Burada yaşanmaz, ancak sıçana yine yine ölünür..

Çetin Özek

ÖZGÜRLÜĞE PAYDOS

Özgürlükleri en demokratik bir biçim içinde düzenlemek amacını güden ve bunu bir dereceye kadar da gerçekleştiren Anayasamızın, özellikle sol akımlara gelişim olanağı sağlayan yapısı değişik çevreleri tedirgin etmekteydi. Nitekim, iktidarın her fırsatta Anayasayı değiştirecek çoğunluktan yoksun olduğu için yakındığı bilinmektedir. Son zamanlarda, iktidarı güçlendirici ve cesaretlendirici faşist görüşlerin açıkça belirtilmesi, iktidarın özgürlükten yana Anayasa düzeni içinde özgürlükleri öldürmek yoluna kaydığını kesin olarak ortaya koymaktadır. İnsanı acı acı güldürecek bir alaycılıkla, «Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Kanunu tasarısı» adı verilen bir kanun taslağıyla özgürlüklerin tüm yok edileceği bir düzenin hazırlıkları yapılmaktadır.

Önce şu noktayı belirtmek gerekir ki, özgürlüklerin kanunla korunması amacıyla hazırlandığı ileri sürülen tasarının, gerçekte, özgürlüklerden yararlanmak olanaklarını ortadan kaldırmakta ve ancak egemen sınıflardan olmak veya toplum sorunları üzerinde kafa yormamak, düşünmemek özgürlüğü ortada kalmaktadır.

Tasarı, toplumun muhtelif sınıfları ve zümreleri arasında millî bütünlüğe zarar verecek düşmanlık hisleri yaratmak, kamu düzenini bozabilecek bölücü faaliyetlerde bulunmak, toplumun muhtelif sınıf ve zümreleriyle alay etmek, komünizmi kurmayı amaç edinen bir görüşü etkili olarak karşılamak gibi bir takım ne olduğu belirsiz suçlar yaratmaktadır. Belirli suçlardan dolayı mahkûm olan ve haklarında kovuşturma yapılan kişilerin şahıslarını ve fiillerini övmek de suç olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, konuyla ilgili basılmış eserlerin toplatılması ve yayılması ile ilgili özel hükümler yaratılmakta, bu suçların yargılanması yönünden de özel hükümler getirilmektedir. Örneğin bu suçların yargılanması özel mahkemelere verilmekte, «Meshut Suçların Muhakemesi Usulü» hakkındaki kanun hükümlerinin, o kanunun tatbiki için gerekli şartlar aranmaksızın uygulanacağı söylenilmekte, bu suçlarda bilirliliği tetkikatı yaptırılması engellenilmekte ve ilk tahkikat kaldırılmaktadır.

Tasarının bilimsel açıdan incelenilmesi gerçekte mümkün değildir. Bilimin verilerinden bunca uzak, bunca arkadaki çıkarılara ve korkulara dayanan bir hazırlığın hukuk tarihimize bir benzerinin olmadığı da bir gerçektir. Bununla beraber, güdülen amacın ana

çizgileri ile belirebilmesi yönünden, tasarının bazı ana noktalarına değinmek yerinde olacaktır.

1 — Tasarıda kullanılan terimler elastiki ve suçta kanunilik kuralını ortadan kaldıracak niteliktedir: Tasarının bütün maddelerinde «millî bütünlük», «bölücü faaliyet», «komünizmi kurmayı amaç edinen bir görüşü etkili olarak aşılama» gibi çerçevesi belli olmayan, her yana çekilebilecek, kanunu uygulayamayan kişisel değerlendirmesine açık deyimler kullanılmıştır. Örneğin, «millî bütünlük»den neyin anlaşılması gerektiğini, hangi hareketlerin millî bütünlüğü zedelediğini, objektif ve kişisel değerlendirmelere girmeksizin tesbit edilecek olanığı yoktur. Bir suçun unsurları ise ne derece belirsiz ve objektif ölçülere sığmaz nitelik taşırsa, o denli kişisel davranış özgürlüğünü kısıtlayacak etki yaratır. O kadar ki, elastiki terimler kullanıldığında, tasarıda olduğu gibi, aşırıya gitmek, ceza hukukunda, suçların kanunda tarif edilmesini zorunlu kılan suçta kanunilik kuralının savsaklanması anlamına gelmektedir. Halbuki, bu kural Anayasamızın 33. ve Ceza Kanunumuzun 1. maddesinde yer almış bulunmaktadır. Bu denli geniş, elastiki ve subjektif unsurların varlığı durumunda fiilî tarif edilmemiş ve böyle bir fiilden dolayı kişiler suçlanmış olur. Ölçüleri belli, sınırları seçik siyasi suçları bile bilim dışı sayan ve eserlerinde incelemeyen Carrara gibi ünlü hukuk bilginleri varken ülkemizde basyürülen bu yol'un hukuk açısından kabulü ve açıklanabilmesi mümkün değildir.

2 — Yaratılan suçların unsurları belli değildir: Tasarı amaç olarak özgürlükleri tüm olarak biçimsel bir düzeye indirmek ve boğmak amacı ile hazırlanmış olduğundan, yaratılan suçların unsurları belirsizdir. Bu tasarının kanunlaşması halinde, istenildiği takdirde suç olarak nitelendirilemeyecek tek bir hareket kalmayacaktır. Bu mutsuz ülkede yaşayan insanların bundan sonra her davranışının suç olup olmadığı kşkusunu içinde daha da mutsuz ve endişeli olması gerekecektir. Örneğin, toplumun muhtelif zümrelerini birbirini aleyhine teşvik suçtur. Tasarının gerekçesinde, zümreden maksadın geçmiyetteki iş bölümünün zaruri neticesi olarak meydana gelen iş ve meslek grupları olduğu, örneğin mühendislerin, a-

vukatların, din adamlarının, talebelerin zümre teşkil ettikleri açıkça belirtilmektedir. Bu durumda, kabızmallarla, manavlar da zümredir. Biri kalkıp, sebzelerin pahalılaşması kabızmalları yündendir, onlar sebzeyi manava pahalı satıyorlar dedi mi? İşte size dört başı mamur bir suç. Aynı şekilde toplum içinde kamu düzenini ve millî güvenliği bozabilecek mahiyette her türlü propaganda, bölücü faaliyet suçu yaratılmaktadır. Artık, tüccar vergi kaçırıyor, ülkemize kaçak mal geliyor, Amerikalılar petrolü bize pahalı satıp, bizim petrolümüzün üstüne konuyorlar

diyemezsiniz. Cezası 2 seneden beş seneye kadar ağır haptir. Hatta, kamu düzenini bozucu faaliyette bulunmak dahi gerekli değil. Maksadınızın kamu düzenini bozmak olması yeterli. Kafanızın içindeki düşüncenin mahiyetini bu beyler ölçeceklerdir. Küçük çocuklar kumar salonlarına gidiyor yazık diye makale mi yazdınız? Bu yazıyı yazarken kamu düzenini bozmak millî güvenliği sarsmak istemiş olabilirsiniz. Siz isterseniz aksini ileri sürün durun, onlar sizin gerçek maksadınızı, kendi çıkarlarına göre tabii ölçebilirler. Bundan sonra millî futbol takımının hangi diğer takımdan kaç gol yediğini dahi tenkit edemezsiniz. Adamın biri çıkıp bunu millî güvenliğe aykırı maksada yarabilir.

3 — Kitap okumak yasak ve tehlikelidir: Tasarı, düzenlediği ve ceza kanunda düzenlenmiş bazı suçların yayın yoluyla işlenmesi halinde, bu yayınların toplatılacağı ve bunları yurda sokan ve çıkarılanların, bir yerden bir yere götürülenlerin, satanların, yayanların v.b. nin de ağır cezalarla cezalandırılacağı belirtilmektedir. Gerçekte böyle bir kanun çıktıktan sonra, kimsenin yazı yazacak kitap çıkartacak hali kalmayacaktır. Toplumculara küfreden, iftiralar yağdıran Amerika'nın propagandasını yapan, bilim adına ondan bundan asırılmış saçmaları bir araya getiren kitaplar okunabilecek, basılabilecektir artık. Ola ki bu arada gerçek değeri olan bir kitabı yayınlamaya birisi cesaret gösterdi. Bu kitabı aumak ve okumak çok tehlikeli ve yastıdır. Böyle bir kitabın yasaklanabilmesi ve toplanabilmesi tasarının açısından her an mümkündür. Böyle yasaklanmış bir kitabı yolda okumak niyetiyle yanınıza alıp, Kadıköy'den İstanbul'a geçseniz yasak kitabı yurdun içinde bir yerden başka bir yere götürmek sayılır. Bir seneden üç seneye kadar ağır hapse mahkûm edilmeniz işten değildir. Bu hükümlerin gerçek anlamı, bizim işimize gelmeyen, bizim sınıfın egemenliğini tehlikeye düşüren yayınları yapmayın, okumayın demektir.

4 — Anayasa Mahkemesi, bilim adamları anlaşılmazken...: Tasarı, 141 ve 142. maddeleri aynen muhafaza etmektedir. Hazır Anayasa Mah-

İŞTE,

● AP iktidarının anayasa ile güvenlik altına alınmış bulunan temel hak ve hürriyetleri yok etmek için «Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı» adı ile Adalet Bakanı Hasan Dincer'e hazırlattığı tasarı, Adalet Bakanlığında mavi bir dosya içinde halkoyundan dikkatle saklanmakta ve üzerinde son rötuşlar yapılmaktadır. Kanunlaşacağı anda AP iktidarını ve onunla beraber hareket eden bütün sorumluları anayasayı çiğnemek durumuna düşürecek olan «Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanun Tasarısı»nın tam metnini ilk defa ANT ele geçirmiş bulunmaktadır. Tasarının tam metnini aynen yayınlıyoruz:

MADDE: 1 — Ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütün olan Türkiye Devletinde:

A — Toplumun muhtelif sınıf veya zümrelerini her ne suretle olursa olsun birbirini aleyhine tahrik ve teşvik ederek millî bütünlüğe zarar verebilecek şekilde aralarında kin, nefret veya düşmanlık hislerini yaratmaya çalışanlar,

B — Toplum içinde kamu düzenini veya millî güvenliğini bezayebilecek mahiyette her türlü bölücü faaliyette bulunanlar veya bu maksatla söz, yazı, haber, havadis, resim, karikatür veya sair vasıta ve suretlerle örnekler vererek propaganda yapanlar veya teklifinde bulunanlar,

C — Toplumun muhtelif sınıf veya zümrelerinden birini yukarıdaki bentlerde gösterilen maksada matuf olarak, tezyifkâr sıfatıyla alenen ve topyekûn kötüleyenler,

Fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirdiği takdirde:

A bendinde gösterilen hal için 3 seneden 5 seneye kadar,

B bendinde gösterilen hal için 2 seneden 5 seneye kadar,

C bendinde gösterilen hal için 1 seneden 5 seneye kadar

ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

A ve B bendlerinde gösterilen fiillerin işlenmesi sonunda sınıf ve zümreler arasında fiilî çatışma vukua gelmiş yahut bu maksatla siffah kullanılmamışsa hükümlenilecek ağır hapis cezası 5 seneden aşağı olamaz.

D — Anayasanın reddettiği komünizmi kurmayı amaç edinen bir görüşü etkili olarak aşılamağa, yahut komünizmi benimsetmeğe, vuyahut begendirmeye matuf her ne suretle olursa olsun propaganda yapanlar ve-

kemeli bu maddeleri iptal etmemişken bir değişiklik yapmayalım, sonra Anayasa Mahkemesinin iptal edeceği tutar endişesi, söz konusu maddelerin aynen bırakılmasına yol açmış gibi görünüyor. Fakat tasarıya ne demek istediği anlaşılmayan şöyle bir fıkra eklenmiştir: «Anayasamızın reddettiği komünizmi kurmayı amaç edinen bir görüşü etkili olarak aşılamağa, yahut komünizmi benimsetmeğe, veyahut beğendirmeye matuf her ne suretle olursa olsun propaganda yapanlar veya bu maksatla telkinde bulunanlar, 5 seneden 10 seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır». Bu maddenin 141, 142. madde dışında neyi cezalandırdığı anlaşılmıyor gibi değildir. Bunun yanında, tasarının gerekçesinde de aynen şu sözler vardır: «Komünizmin ne olduğunu, doktrinden, mektep kitaplarından veya bilimsel yollarla tahkike mahal bulunmamaktadır. Komünizmin açıkça tarifinin TCK nun 141 ve 142. maddelerinin 1. fıkraları yapılmıştır. Bu ifade tüm olarak gerçeğe ve uygulamaya aykırıdır. İki seneye yakın bir süredir, daha Anayasa Mahkemesi 141. maddenin cezalandırdığı hususun ne olduğunu ve komünizmle, sosyalizmin nasıl ayrılabilirliğini ayırmanın çabası içindedir. Aynı eseri, değişik bilim adamları 142. madde açısından değişik biçimlerde değerlendirmekte ve bir sonuca varamamaktadırlar. Buna karşı, tasarı bu konuda bilimsel tetkikatını bile yasaklamakta ve uygulamayı salt hakimlerin kişisel değerlendirmelerine bağlanmaktadır. Bu durumda, komünizmin ceza hukuku açısından ne olduğu yine bilinmeyecek, ne anlama geldiği belli olmayan madde yoluyla, Anayasamızın imkân verdiği sosyalist akımların dahi cezalandırılması mümkün olacaktır. Belki de gerçek amaç budur. Kaldı ki, söz konusu madde, komünizm propagandasını da değil, komünizmin bir diğer görüşü destelemeyi suçlamaktadır. Bu durumda işin içinden çıkmak, neyin bu maddeye girdiğini tesbit imkânları yok olmaktadır. Bir tür dolaylı komünizm propagandası suçu gibi bir acube yaratılmaktadır.

5 — Özel mahkemeleri bir de Mussolini kurmuştu: Tasarı sağcı çevrelerin uzun yıllardır üzerinde durduğu ve dilediği özel ihtisas mahkemelerini de konuyla ilgili suçlarda yetkili kılmaktadır. Endonezya'daki insan

katliamını ülkemizde tekrarlamak heveslerini açıkça belirtenler, bu konuda özel ve olağanüstü mahkemelere olan özelemlerini de süreli dile getirmişlerdir. Nitekim, Mussolini de faşist düzenini güçlendirirken yaptığı ilk işlerden biri 1926 yılında, özel suçlar, mahkemeler ve muhakeme usulleri yaratmak olmuştur. Tasarı aynı yola gitmektedir. Memleketimizde daha hakimler, hukuk ve ceza haklarını diyet tefrik edilmez, özel eğitime tabi tutulmazken, bu konularla ilgili hakimlerin ihtisas sahibi oldukları nereden çıkartılmaktadır. Bilimsel yönünden hakimler arasında hiç bir ihtisas ayrımı yoktur. Öyleyse gerçekte özel mahkemeler kurmaktaki maksat başka. Bu maksat da, Anayasamızın tanıdığı özgürlüklerin boğulması için düzenin adamlarından kurulu mahkemeler yaratılması arzusudur. İktidar, sözünü geçiremediği aydın ve halktan yana mahkemelerden kaçmak yolunu tutmaktadır. Bu suçlarda, çabuk muhakeme usulünün kabulü, bu usulün uygulanması için gerekli hukuki koşulların aranmaması, bilrkişiye gidilmesinin yasaklanması da gerçek amacın ne olduğunu göstermektedir.

6 — Korunan hakim sınıfların «temel hak ve özgürlükleridir»: Tasarının adı ne olursa olsun, gerçek amacın özgürlüklerin kanına girmek olduğu açıktır. Kanun gerekçesinde, açık olarak sınıf ilişkileri yönünden ortaya çıkan düşünceleri engellemek istediğini belirtmektedir. Sınıfların varlığı bir sosyal vakia olarak kabul edildiği halde, bunların bilinçlenmesi suç olarak kabul edilmektedir. Tasarı gerekçesinde aynen şu sözleri okuyoruz: «Türk toplumunda mevcut muhtelif sınıf ve zümreler arasında, evveliminde bu suuru uyandırdıktan sonra toplum bünyesine aykırı parçalara bölmek...», «Bilhassa iktisaden geri kalmış ve gelişme gayretinde bulunan birçok memleketlerde, bideyette sınıf suuru uyandırılmak ve onu mücadeleye hazırlamak...». Bu sözler, tasarının gerçekte egemen sınıfları koruduğunu ve egemen sınıflara karşı sınıfların uyandırılmasını suç saydığını açıkça göstermektedir. Sınıflar nasıl bir toplumsal gerçekse, onların bilinçlenmesi de toplumsal bir gerçektir. Bütün az gelişmiş ülkelerde gerçekleşen bu bilinçlenme, egemen sınıfları korkutmakta ve önlenmesi mümkün olmayan bilinçlenmenin önüne ge-

çilmek istenilmektedir. O kadar ki, tasarı 1. maddesinde, kamu düzenini bozucu ve millî güvenliği sarsıcı örnekler verilmesini cezalandırmaktadır. Bundan neyin anlaşılması gerektiği, tasarı gerekçesinde şu şekilde açıklanmaktadır: «Burada önemli olan husus, örnek verilecek yapılacak propagandanın memleket içinden veya dışından nüfuzuna verilmesi değil, maksattır. Bu maksat, ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütün olan Türkiye Devletinde kamu düzenini veya millî güvenliğini bozabilecek mahiyette her türlü bölme faaliyetidir. Meselâ, yabancı bir memleket idare tarzını veya yabancı bir memlekette vuku bulan bölünme, çatışma ve sair bir nitelikte bir olayın örnek gösterilip, bölücülük maksadı ile bu yolda propaganda yapılması veya aynı maksatla telkinatta bulunulması cezalandırılmıştır. Yurtsever bir kişinin kanını donduracak bu açıklama, kanunun, toplumun uyutulması, bilimsiz kalması amacını taşıdığını başka bir söz gerek bırakmayacak biçimde açıklanmaktadır. Tasarıyı hazırlayanlar, bilinçlenmenin önüne geçmek için, yabancı ülkelerde olan bitenleri objektif olarak anlatmanızı bile engellemektedir. Bir de sözü edilen bölücülük maksadı var, onu da yapıtırmak istenmez. Hem bir yararı da var. Örneğin Endonezya'daki insanların katliamını anlatır ve yurdumuzda da gerçekleşmesini isterseniz, o bölücü maksatla olmamış denilebilir. Öyle bir davranış egemen sınıfların işine gelir çünkü. Ama, örneğin sömürgeci baskılardan bir üçüncü dünya ülkesinden bahsederseniz, o millî bütünlüğü bölücülük sayılabilir.

Kısacası, tasarı adını bir yerde doğru almıştır. Çünkü sözü edilen ve korunan temel hak ve özgürlükler egemen sınıfların ellerinde bulundukları özgürlüklerdir. Yani, halkı sömürme, yığınları cahil, sefil, aç, işsiz bırakma, toplumu akımları engelleme, dinî istisamar etme, emperyalist kuvvetlerle işbirliği yaparak yurt zenginliklerini satın kârı kazançları sağlama, demokrasiyi yok etme özgürlükleri ve hakları.

7 — Getirilmek istenen düzenin adını koyalım: FAŞİZM — Tasarı 1961 Anayasası çerçevesi içinde gelişen demokratik toplumsal akımların, egemen sınıfları büyük endişeye düşürdüğünü açıkça ortaya koymaktadır. A-

şırı sağcılığı, teokrasiyi cezalandıran Ceza Kanununun 163. maddesinin bir çok özel hükümden muaf tutulmuş ve tasarıda sırf sol akımlarla ilgili hükümlerin bulunması, tasarının sola karşı çıkartıldığını açıkça ortaya koymaktadır. Egemen sınıfları koruyan 141 ve 142. maddeler, yeterince anlaşılan egemen sınıflara artık güven vermemektedir. Nitekim tasarı gerekçesinde de, mevcut ceza hükümlerinin kapsamı dışında kalan imkânlardan istifade edilip, «... mevcut ceza hükümlerine takılmadan...» sözcükleri ile, amacın, egemen sınıfları yeterince koruyamayan 141, 142. maddelerin dışında zor tedbirleri getirmek olduğu açıkça belirtilmektedir. Faşizm bilimsel açıdan, mevcut sınıf durumunu ve ilişkilerini zora başvurarak egemen kapitalist sınıflar yararına korumak olduğuna göre, getirilmek istenen düzen de faşizmden başka bir şey değildir. Tasarının getirdiği boş kâğıtlar düzenin adamlarına doldurulacak ve en demokratik sol düşüncelerin dahi cezalandırılması mümkün olacaktır. Böyle bir düzen, biçimsel bir demokrasi ile dahi bağdaşmaz. Faşizmin geliştiği ve yerleştiği yönünden klasik usullere bağ vurulmaktadır. Ortaya bir komünizm tehlikesi masalı atılmakta ve Don Kışot'vari bu masal heyulasına saldırmakta ve Anayasa dışı düzenlere varılmak istenilmektedir. Bu yolda, tasarı Mussolini'nin dahi aklına gelmeyen hükümleri getirmekle övünse yeridir.

Tasarı gerekçesi, tasarının, «Rejimi-mizi ve Türk Milliyetçiliğinden huzur ve ilham alarak, insan hak ve hürriyetlerini, millî dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdi ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirecek olan Anayasamızı korumak maksadıyla» hazırlandığı belirtilmektedir. Bu büyük aldatmacanın ardında ise, tamamiyle Anayasamızın düşüncesi özgürlüğü, kişisel eşitlik, sınıf hakimiyetinin olmayacağı, suçların kanunluluğu ile ilgili genel kuralları yok etmeğe yönelmiş bir hazırlık yatmaktadır. Bu kanunu, saptırılmış uygulamalar, belirli politik örgütlere karşı baskılar izleyecek ve gerçek çok partili hayata geçişimizin üzerinden daha bir kaç yıl geçmişken, Anayasamızın 2. maddesindeki genel kurallara rağmen, Türkiye insan haklarına, Anayasamızın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan sosyal, demokratik bir hukuk devleti olmak durumunu hukuken dahi yitirecektir.

TERÖR KANUNU!

ya bu maksatla telkinde bulunanlar 5 seneden 10 seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

MADDE: II — Birinci maddede yazılı maksada matuf olarak, bu kanunda yazılı cümlelerle Türk Ceza Kanununun 125 ilâ 144, 146 ilâ 155. maddelerinde, 162. maddesinde, 163. maddesinin 1. fıkrasında ve 169, 169, 171, 172, 173. maddelerinde yer alan cümlelerden dolayı kaza mercilerince verilmiş veya kesinleşmiş olan her türlü karar ve hükümleri söz, yazı, haber, havadis, resim, karikatür veya sair vasıta ve suretlerle alenen kötüleyenler veya üstü kapalı da olsa matufiyeti belli olacak şekilde kötülemeye çalışanlar veya bu kanunla Türk Ceza Kanununun mezkûr maddelerine göre haklarında soruşturma veya kovuşturma yapılanların fiillerini veya şahıslarını yahut mahkûm edilenlerin mahkûmiyetlerine esas teşkil eden fiillerini, veyahut şahıslarını alenen övenler bir seneden beş seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

MADDE: III — Bu kanunda ve Türk Ceza Kanununun 125 ilâ 144, 146 ilâ 155. maddelerinde, 162. maddesinde, 169 ve 172. maddelerinde yazılı fiilleri basın yoluyla işlendiği takdirde, suçu ihtiva eden mevkuatlar sair basılmış eserler hakim kararı ile toplattırılabilir.

Elle yapılan yazı ve resimler hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

Çalışma saatleri dışında ve tatil günlerinde vuku bulacak toplantı talepleri ve iltirazlar hakkında karar vermek üzere Yüksek Hakimler Kurulunun belli edeceği esaslar dairesinde hakimler arasında nöbet tutulur.

MADDE: IV — Müsaderesine veya 3. maddeye göre toplattırılmasına karar verilmiş

olan her türlü basılmış eserlerle mevkuatlar resmi gazete ile ilân edilir.

Birinci fıkra da gösterilen ve resmi gazete ile ilân edilen bu gibi basılmış eserleri mevkuatlerdeki suç konusu olan yazı veya resimleri kısmen veya tamamen busanlar, yayıncılar, tevzi edenler, ettirenler, satanlar, sattıranlar, memlekete sokanlar, memlekette çıkaranlar, memleket dahilinde bir yerden diğer yere nakledenler, ettirenler veya ne surette tedarik edileceğini bildirenler fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde bir seneden beş seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Elle yapılan yazı ve resimler hakkında da yukarıdaki fıkralar hükmü uygulanır.

MADDE: V — Bu kanunda yazılı fiilleri devlet daireleri, mahallî veya özel idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri, kamu kurum ve kuruluşları, sendikalar, işçi teşekkülleri, iş ve ibadet yerleri her türlü eğitim ve öğretim müesseseleri ile dernekler içinde veya bunların memur, müstahdem ve mensupları arasında işleyenler hakkında verilecek ceza yarı nisbette artırılarak hükümlenir.

Bu kanunda yazılı fiillerin kamu görev ve hizmetinde bulunanlar tarafından işlenmesi takdirinde verilecek ceza aynı nisbette artırılarak hükümlenir.

Bu fiilleri ordu içinde veya ordu mensupları veya askerî fabrika ve müesseselerdeki müstahdemler veya işçiler arasında işleyenlerin cezaları iki misli olarak hükümlenir.

MADDE: VI — Bu kanunda ve Türk Ceza Kanununun 125 ilâ 144, 146 ilâ 155. maddelerinde, 162. maddesinde, 163. maddesinin 1. fıkrasında ve 169, 169, 171, 172. maddelerinde yer alan

her türlü basılmış eserlerle mevkuatlar resmi gazete ile ilân edilir.

MADDE: VII — Bu kanunda yazılı suçları basın yoluyla işleyenlere verilecek ceza yarı nisbette artırılarak hükümlenir.

MADDE: VIII — Bu kanunda ve Türk Ceza Kanununun 125 ilâ 144, 146 ilâ 155. maddelerinde, 162. maddesinde, 163. maddesinin 1. fıkrasında ve 169, 169, 170, 171, 172, 173. maddelerine giren suçların hazırlık soruşturması bizzat Cumhuriyet Savcıları veya yardımcısı ve bunların bulundukları halde Sulh Hakimî tarafından yapılır.

MADDE: IX — Bu kanunda ve Türk Ceza Kanununun 125 ilâ 144, 146 ilâ 155. maddelerinde, 162. maddesinde, 163. maddesinin 1. fıkrasında ve 169, 169, 171, 172. maddelerine muhalefet edenler hakkında yapılacak soruşturma ve kovuşturmalarda 3005 sayılı kanunun 1. maddesinin (a) bendindeki mahâl ve aynı kanunun 4. maddesinde yazılı zaman kayıtlarına bakılmaksızın mezkûr kanun hükümlerine tevfiқан icra olunur.

Bu suçlardan dolayı ilk soruşturma yapılmaz.

Askerî mahkemelerin görevleri mahfuzdur.

MADDE: X — Bu kanunda ve (Askerî Mahkemelerin Görevleri mahfuz kalmak kaydıyla) Türk Ceza Kanununun 126 ilâ 144, 146 ilâ 155. maddelerinde, 162. maddesinde, 163. maddesinin 1. fıkrasında ve 169, 169, 170, 171, 172, 173. maddelerinde yer alan suçlarla ilişkin davalara bakmak üzere Adalet Bakanlığınca lüzum görülecek yerlerde bir başkan ve iki üyeden müteşkil mah-

kemeler kurulur. Bu mahkemeler nezdinde yeteri kadar yedek üye, cumhuriyet savcısı ve yardımcısı bulunur.

MADDE: XI — Bu kanuna ve Türk Ceza Kanununun 141 ve 142. maddelerine muhalefet suçlarından dolayı yapılacak:

a) Hazırlık soruşturmalarda

b) Kovuşturmalarda

fiilin suç olup olmadığı veya fiilin mevcut mevzuata göre suç teşkil edip etmediği, yahut unsurlarının tekevvün edip etmediği konularında ehli hibre tetkikata başvurulmaz.

MADDE: XII — Devlet memurlarının ayıklarının tevhid ve tedalliline dair olan 3456 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile taddil ve eklerinin Adalet Bakanlığınca bülümüne ilişkin (1) sayılı cetvelde gösterilen kadrolar eklenmiştir.

MADDE: XIII — 2556 sayılı Hakimler Kanununun değişik 18. maddesine ilişkin (2) sayılı cetvel kaldırılarak yerine ilişkin (2) sayılı cetvel konmuştur.

MADDE: XIV — Türk Ceza Kanununun 6123 sayılı kanunla maddesi 312. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

(Madde 312 — Kanunun cürüm saydığı bir fiilin açıkça öven veya iyi gördüğünü söyleyen veya halkı kanuna itaatsizliğe tahrik eyleyen kimse 3 aydan bir seneye kadar hapis ve 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olur.)

Yukarıdaki fıkra da yazılı suçları basın yoluyla işleyenlere verilecek ceza bir misli artırılır.

MADDE: XV — Bu kanun yayını tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE: XVI — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Fransa'da "Halk Cephesi"ne Doğru

HÜSEYİN BAŞ

Birinci turu 5 Mart Pazar günü başlayan ve ikinci turu 12 Mart'ta yapılacak olan Fransız yasama seçimleri, gerek içte, gerekse dıştaki etkileri bakımından büyük önem taşımaktadır.

Seçim öncesi çeşitli bilimsel araştırma ve sondaj merkezlerince yayınlanan tahminlere bakılırsa, General de Gaulle'in «Yeni Cumhuriyet İçin Birlik (UNR)» Partisi, parlamentoda sandalye kaybetmekle birlikte salt çoğunluğu, Lecanuet'in Merkez Demokratları'nın yardımına ihtiyaç kalmaksızın, yine elinde tutacaktır.

Öte yandan, muhalefet cephesinde Komünist Partisi ve Mitterand'ın Federasyonu'nun net kazançlar sağlamalarına karşılık, Lecanuet'in Merkez Demokratları kayba uğrayacaklardır.

Bütün bu tahminlerden şu sonuç çıkarılabilir: General de Gaulle'in bu defa ağırlığını bütünüyle koymasına, Başbakan Pompidou'nun büyük ve olağanüstü imkânlarla sekiz aydır çalışmasına rağmen, çoğunluk partisi gerilemekten kurtulamamıştır.

Buna karşılık, sol muhalefet cephesi, Komünist Partisi ile varılan anlaşmadan sonra, daha da güçlenmiş durumdadır. Daha şimdiden de Gaulle sonrası perspektifinde, bu defa komünistlerin de somut bir biçimde katılacakları, günün koşullarına uygun bir «halk cephesi» yönetiminin çizgileri belirleme başlamıştır.

Sol muhalefet, 1962 yasama seçimlerinde Gaullist partiye karşı düzenli bir savaş vermemişti. Buna karşılık Mitterand'ın 15 Aralık 1966 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde General de Gaulle'in karşısına çıkarak Gaullist politikaya muhalefet edenlerin desteğiyle oyların yüzde 45'ini alması ve generalin ikinci tura bırakmayı başarması, sol muhalefet cephesinin kurulması yolunda ilk ciddi adım olmuştur. Sol cephenin güçlenmesinde rolü olan ikinci önemli adım ise, Mitterand'ın 1966 Haziran'ı başlangıcında «Cumhuriyetçi Kuruluşlar Federasyonu» önünde yaptığı konuşmada «Sol Muhalefet Cephesi'nin komünistlerin dışında kurulamayacağını» açıklayarak hem Komünist Partisi'ne, hem de Mendés France'ın Birleşmiş Sosyalist Partisi'ne çağrıda bulunmasıdır.

Muhalefet cephesinin gün geçtikçe güçlenmesine ve iktidara doğru sağlıklı bir biçimde yürütmesine karşılık, Gaullist Parti, homojen görünüşüne rağmen, de Gaulle sonrası devrinin korkusu içinde bocalamaktadır. Gerçekten de, General de Gaulle'in partisi UNR - UDT (Yeni Cumhuriyetçi Birlik - Demokratik İş Topluluğu)'nda generalin partiye çekidüzen

vermesi için bizzat Başbakan Pompidou'yu görevlendirmesi, unvanının elde edilmesine yetmemiştir. Gerçi Pompidou'nun sekiz ayı aşkın çabaları, büyük iş çevrelerinin maddi yardımları tamamen boşa gitmemiştir. UNR - UDT, Paris'te olduğu gibi taşrada da örgütünü güçlendirmiştir. Ancak, Başbakan Pompidou'nun Gaullizm'in çeşitli unsurları arasında birliğin sağlanması konusunda giriştiği teşebbüsler olumlu sonuçlar vermemiş, tam tersine, bünyesindeki sol eğilimli unsurlarla, parlamentoda oylarıyla kendisine destek olan Giscard'çı «Bağımsız Cumhuriyetçiler» in ünlü «Evet... fakat...»larıyla yıpranmıştır.

Gaullist partiyi sarsan meselelerden biri de, Pompidou - Debré ikilisinin iç politikada uyguladıkları anti-sosyal, tutucu politikaya karşı, Prof René Capitant, Louis Vallon, d'Assier de Vigerie gibi solcu Gaullist'lerin «Tek-nokratik sosyalizmi» çıkararak mücadele etmeleridir.

General de Gaulle yönetiminin büyük çelişmesi, belki de en önde gelen zaafı, dıştaki ilerici ve gerçekçi politikasının içte uygulamakta olduğu bütünüyle anti-sosyal politika ile taban tabana zıt olmasıdır.

Avrupa ülkelerinin, Birleşik Devletler'in ekonomik - politik - askeri alanlarda etkisinden kurtularak bağımsız, Doğu ile Batı arasındaki çatışmada ağırlığı olan üçüncü bir güç olarak ortaya çıkması ve bu gücün Doğu - Batı yakınlaşmasında birinci derecede rol oynaması ve hele bu düşüncenin gün geçtikçe meyvelerini vermeğe başlamasının, General de Gaulle'e, özellikle dışta misli görülmemiş bir prestij sağladığı yadsınması zor bir gerçektir. Ayrıca, General de Gaulle, çocukları için Cezayir sorununu barışçı yoldan çözerek Fransa'yı «sömürge savaşçılığı» çamurundan çekip çıkaran, onu parti çekişmelerinin kısır döngüsünden kurtaran, ekonomide istikrarı, politikada prestij, yönetimde Fransa'nın uzun yıllar özeldiği sürekliliği sağlayan ve bütün bunları başarmış olan tek adamdır. Ama buna karşılık yine çok sayıda insan, yukarıda sıralanan niteliklerini kabul etmekle birlikte, şüphesiz, kişisel iktidarı, parlamentonun rafa kaldırılmasına, kısaca «demokrasi»nin yerle bir edilmesine göz yummak niyetinde olmadıklarından, General de Gaulle'e karşı çıkmaya kararlıdır. Bunla, generalin iktidara geliş metodlarına karşı oldukları gibi onun tekelci «büyük burjuvazinin yararına emekçi yığınlarını ezmesine karşı savaşmakta da azimlidirler.

Fransa'da 5 ve 12 Mart yasama seçimleriyle «De Gaulle sonrası» Halk Cephesi için savaş başlamıştır.

Filipin Demokrasisi

FETHİ NACİ

ŞETİN Altan arkadaşımız «Türk demokrasisini Filipin demokrasisi» çevirmek istiyorlar» diyeli beri toplumcu yazarların yazılarında, sosyalist milletvekillerinin konuşmalarında sık sık geçer oldu «Filipin demokrasisi» sözü.

Gerçekten de Amerikan emperyalizmiyle yerli uşaklarının Türkiye'ye kabul ettirmek istedikleri düzenin en mükemmeli işlemektedir Filipin'de. Amerikan çıkarlarını, yerli komprador ve büyük toprak sahipleri çıkarlarını korumak ve sürdürmek tek kaygıları olan iki parti, Liberal Parti ile Milliyetçi Parti, Amerika ne zaman isterse iktidara getirilmektedir. Böylece, sözlüm ona bir politik bağımsızlık içinde, tam bir yeni sömürgeci politikası uygulanmaktadır.

Filipin'in bugünkü durumunu daha iyi kavrayabilmek için biraz gerilere gitmek zorunlu.

Filipin; Formosa, Güney Çin, Hindicini, Malezya, Endonezya ve Filipin adalarının çizdiği kavisin merkezine yerleşmiş, 31 milyon nüfuslu (aşağı yukarı Türkiye nüfusu kadar) bir ülke. Büyük bir stratejik önemi var. Amerika, Güney Doğu Asya'da hava ve deniz hareketleri için, Filipin'de son derece elverişli bir durumda bulunuyor. Filipin, ayrıca, ileri derecede sanayileşmiş bir ekonomi için gerekli önemli zenginliklere sahip; Amerika için bu bakımdan da önemli. Bir sürüm

alanı, bir sermaye yatırım alanı olarak da önemli.

Filipin halkı, millet olarak, hiç bir zaman egemenliğine kayıtsız şartsız sahip olamamıştır. Filipin, 1521'den 1898'e kadar tam 377 yıl boyunca bir İspanyol sömürgesi olmuştur. Bu dönemde, memleketin başlıca sosyal sınıfları teşekkül etmiştir: Bir yanda sömürülen yoksul köylüler (Köylüler, bugün nüfusun yüzde 64'ünü teşkil etmektedir.), bir yanda bir avuç, ama alabildiğine zengin, feodal büyük toprak sahipleri. Bu uzun süre boyunca orta tabakalar da ortaya çıkmıştır. Orta tabakalar, İspanyol egemenliğine karşı 1896 yılında başlayan büyük devrimci mücadeleye köylülerle birlikte katılmışlardır. Bu hareket, Asya'da sömürgecilğe karşı girişilen ilk burjuva demokratik devrimdir ve 1898 yılında demokratik eğilimli bir cumhuriyetin ilanıyla sonuçlanmıştır.

Bu devrimin belli başlı hedefleri, tam bağımsızlık, feodal tarım sistemine son verilmesi, millî bir sanayi ve ticaretin geliştirilmesiydi.

Ne var ki 1898 yılında, devrilen İspanyol egemenliğinin yerini Amerikan emperyalizmi aldı ve burjuva demokratik cumhuriyetini ezdi; Amerika'ya ilkel tarım maddeleri ihraç etmekte çıkırı olan kompradorlarla, feodal toprak ağalarıyla, özellikle büyük şeker, tütün, hindistan cevizi, kenevir

DIOSDADO MACAPAGAL EŞİ İLE...

(Filipin demokrasisinde Amerika'nın piyonlarından biri...)

Üreticileriyle sıkı bir ittifak kurdu.

FAKAT Amerikan egemenliği döneminde de Filipin milliyetçiliği ve bağımsızlık hareketi gelişmeye devam etti. Sendika hareketi, antiemperyalist bir güç olarak kendini göstermeye başladı. 1920 yıllarında ünlü marksist Crisanto Evangelista yönetiminde bir Filipin İşçileri Kongresi kuruldu. Aynı zamanda güçlü köylü birlikleri de ortaya çıkmaya başlıyordu.

Amerikan egemenliğine karşı yürütülen bağımsızlık mücadelesi, gerçek bir milli mücadele idi. Emperyalizme ve feodaliteye karşı girişilen savaşın ön saflarında bulunanlar elbette işçiler ve köylülerdi. Fakat kurtuluş hareketine bir milli burjuvazinin ilk unsurları da katılıyordu; bunların temsilcileri ekonomik bir himaye sistemi için kampanya yürütüyorlardı.

1930 yıllarında, bağımsızlık hareketinin gelişmesi Amerikan emperyalizminin temellerini sarsan büyük ekonomik krizle aynı zamana raslar. Filipin'in rekabetinden kurtulmak isteyen Amerikan şeker kamışı ve süt ürünleri şirketlerinin sözcüleri, Amerikan Kongresine baskı yaparak, 1946 yılında Filipinlere bağımsızlık tanıyan ve bu tarihten itibaren "serbest mübadele"ye son vermeyi ve Amerikan kuvvetlerini geri çekmeyi öngören bir kanunu kabul ettirdiler.

FAKAT Amerikalılar, gerçek bir bağımsızlık tanımak yerine, yeni sömürgeci bir cumhuriyet kurmayı çıkarlarına daha uygun buldular. Bunun için, İkinci Dünya Savaşı'nda, 1942 - 1945 yıllarında, Filipin halkı Japonlara karşı savaşırken Japonlarla işbirliği yapan kompadorları ve toprak ağalarını iktidara getirdiler. Amerikalıların işlerini kolaylaştırmak üzere yeni bir parti kuruldu: Liberal Parti. Savaş sonrasında yapılan ilk seçimlerde, Amerikan parası ve Amerikan askeri güçleri sayesinde, Liberal Parti iktidara geldi. Liberal Parti, Amerikan emperyalizminin bütün isteklerini tam bir itaatla yerine getirdi.

Hük'lar, 1942 martında Japonlara karşı kurulan Halk Ordusu'nun askerlerine verilen addır. «Huk» hareketinin silahlı mücadelesini yöneten Komünist Partisi (Kuruluşu 1930)

İkinci Dünya Savaşından sonra, bazı milliyetçi burjuva unsurlarıyla birlikte, Demokratik İttifak'ı kurdu. Demokratik İttifak, 1946 seçimlerinde, emperyalistlerin destekledikleri Liberal Parti'ye karşı Milliyetçi Parti ile birlikte hareket etti. Seçimler sonunda Kongre'ye birçok komünist girdi. Liberal Parti, en çok oy alan parti olmasına rağmen, Amerikan emperyalizminin zorladığı ekonomik ve askeri anlaşmaları meclisten geçirecek çoğunluğa sahip değildi.

Bunun üzerine, başkan Roxas'ın liderliğindeki Liberal Partinin gerici hükümeti, hall muhalefetine karşı şiddetli bir baskı hareketine girişti. 1946'da, bağımsızlık ilân edilmek üzereyken, Demokratik İttifak'ın bütün milletvekilleriyle Milliyetçi Parti'nin bir kısım milletvekilleri, kanunlar bîce sayılarak, Kongre'den kapı dışarı edildi. Bundan sonra Amerikalıların istedikleri kanunlar çıkarıldı. Hükümet birlikleri ve «sivil muhafızlar» Demokratik İttifak'ın liderlerini, «huk» hareketinin eski mensuplarını, işçi ve köylü hareketlerinin liderlerini ya öldürdüler, ya hapse attılar.

1948 yılına doğru «huk» hareketi ile hükümet arasında geçici bir mütareke anlaşması oluyor. Komünist Partisi, yeni başkan Kirino'yu, milli bir programın kabulü için ikna etmeye çalışıyor. Fakat Kirino, anlaşmayı bozarak, «huk» hareketini ezmek için, Amerika'dan askeri yardım istiyor. Bunun üzerine «huk» hareketi yeniden başlıyor ve Milli Kurtuluş Ordusu kuruyor. Hareketin amacı açıktır: Amerikayla eşit olmayan şartlarla yapılmış anlaşmaların feshi, toprak reformu ve demokrasi.

1949 seçimlerinde Kirino, hile ve baskı ile, Liberal Partinin iktidarda kalmasını sağlıyor.

1950 yılında, ekonomik ve politik hayatın girdiği çıkmaz karşısında, Komünist Partisi halkı silahlı ayaklanmaya çağırıyor. Bunun üzerine Amerikan emperyalizmi siyasi müdahaleyi artırıyor. Filipin'e derhal askeri, ekonomik ve siyasi heyetler gönderiliyor. Bir ekonomik yardım anlaşması imzalanıyor; bu anlaşmayla bütün idare mekanizmalarına Amerikan «müşavirleri» yerleştiriliyor. Askeri yardım hızla artırılıyor.

Ayrıca, C. I. A.'ın yönettiği bir istihbarat servisi kuruluyor.

Nihayet, emperyalistler, artık, iyice itibarını kaybeden Liberal Parti'nin yerine Milliyetçi Parti'nin iktidara gelmesine karar veriyorlar.

Emperyalistlerin 1950 - 1956 yıllarındaki karşı hücumları, «huk» hareketini bozguna uğrattıyor. Fakat Komünist Partisi, Luson adası köylüleriyle birtakım işçi tabakaları arasında kökleştiği için hareket bütünüyle yok edilemiyor. 1956'dan sonra yeniden silahlı mücadele başlıyor. 1957'de, Amerikan emperyalizminin baskılarıyla, Filipin Hükümeti, Komünist Partisi'ne ya da benzer bir teşkilata üye olanlara ölüm ya da müebbet hapis cezası veren bir kanunu kabul ediyor.

NE var ki «huk» hareketinin bastırılmasından birkaç yıl sonra yeniden milli hareketin gelişme yoluna girdiğini görüyoruz. Bu defa, şartlar oldukça değişmiştir. Milli burjuvazinin durumu sağlamlaşmıştır. 1950'den bu yana, o zamana kadar esas itibarıyla tüketim maddeleri üretimine yapılan yatırımlar elektrik, çelik, petrol, kimyevi ürünler, vb. gibi sanayi dallarına doğru yönelmiştir. Gayri safi milli hasıla içinde imalat sanayinin payı 1950'de yüzde 10 iken 1963'te yüzde 19'a yükselmiştir. 1954'te, özellikle milliyetçi amaçlar güden bir Sanayi Odası kurulmuştur. Emperyalizm, başlangıçta, milli kurtuluş hareketini desteklemekten vazgeçireceği umuduyla milli burjuvazinin bu unsurlarına birtakım imtiyazlar tanıdı; Başkan Ramon Magsaysay'ın Amerikan taraftarı hükümeti aracılığıyla milli burjuva üzerinde yeni sömürgeci tipte bir kontrol kurabileceğini umuyordu. Fakat, başlarında senatör Reko olmak üzere milliyetçi Parti'nin en radikal unsurları, Magsaysay hükümeti içinde milli politikanın yönelimi üzerinde ciddi bir tartışmaya giriştiler. Ve Milliyetçi Parti, gelişme yolundaki sanayi burjuvazisinin çeşitli gruplarıyla bir ittifak kurdu. 1957'de Magsaysay'ın yerine başkanlığa geçen Milliyetçi Parti'den Carlos Garcia milliyetçi eğilimi destekledi.

Öte yandan şeker üretimi ve ilkel madde üretimleri artıyor, fakat Amerikalıların koydukları kayıtlar dolayısıyla bunları Amerikan pazarlarına satmak

güçleşiyordu. Amerikalılar hem bunları satın almıyorlar, hem de sosyalist ülkelere satılmasına engel oluyordular. Böylece senatör Reko'nun taraftarları arasına büyük şeker üreticileri de katılmaya başlıyordu.

Bu gelişme karşısında Amerikan emperyalizmi yeniden Liberal Parti'yi desteklemeye karar verdi. 1961 seçimlerinde Garcia'nın yerine Liberal Parti'den Diosdado Macapagal'ın seçilmesini sağladılar. Macapagal'ın ilk işi, 1962 başlangıcında, ekonomi üzerindeki bütün kontrolleri kaldırmak ve, Filipin sanayiine hiç bir himaye sağlamadan, Amerikalıların yatırımlarını teşvik etmek oldu. Amerikan iş çevreleri, özellikle, plantasyonlarla ilgilenmeye başladılar; böylece Filipin'in gelişmesini sanayi alanından tarıma çevirmek istiyorlardı.

Bugün, Filipin'deki Amerikan yatırımları, savaş öncesine oranla iki kat artmıştır. Ayrıca, birçok Filipin sanayicisi Amerikan ihtira beratları satın almaya zorlanmıştır.

Örgütlü bir milli burjuvazinin gelişmesi, mücadelec ve antiemperyalist bir sendika hareketinin yeniden doğuşuyla birlikte gitmektedir. 1951'de İşçi Örgütleri Kongresi kanun dışı

ilân edildikten sonra hükümet katolik bir sendika merkezi kurulmasını teşvik etti. Amerikan hükümeti, işçilerle idare arasında işbirliğini örgütleyecek sendika yöneticilerini yetiştirmek üzere Sendika Eğitimi Asya Merkezi'ne para yardımında bulundu. Ama bu taktikler, Filipin işçilerini yollarından çeviremedi. Sendikalar grev hareketlerine devam ettiler. 1963'te yeni bir İşçi Partisi kuruldu. İşçi Partisi'nin antiemperyalist bir programı vardır.

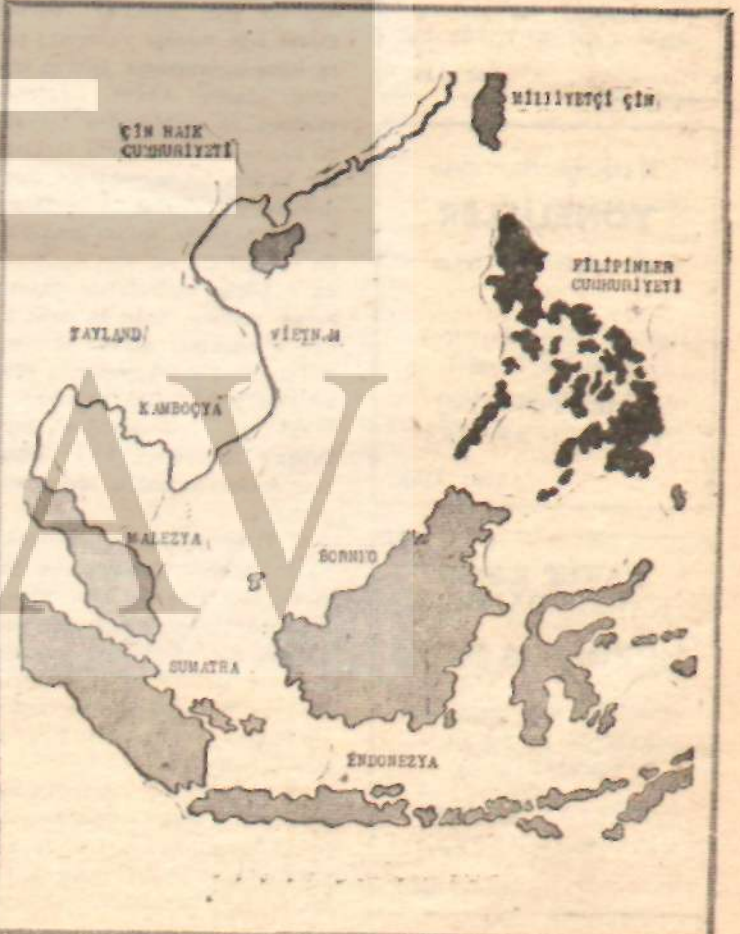
Köylülerin durumunda bir değişiklik yoktur; gene topraksızdırlar, gene sefalet içindedirler.

Filipin'in özgürlüğü için sa-yaşan yeni örgütler arasında en aktif Milliyetçi Gençlik Hareketi'dir. Mücadeleciler üniversite öğrencileriyle işçi ve köylü gençliği bu hareket içinde birleşmiştir. 1964'te kurulan bu örgüt, İşçi Partisi'yle birlikte, birçok antiemperyalist gösteri düzenlemiş, Filipin'deki askeri üslerin Vietnam'ın bombalanması için kullanılmasına karşı çıkmıştır.

1965 başkanlık seçimi kampanyası bağımsız bir milli politikanın zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Liberal Parti'nin adayı Macapagal ile Milliyetçi Parti'nin adayı Ferdinand Marcos, Amerikan çevrelerinin desteğini sağlamanın kavgasını yapmaktan öte, bir çıkar yol gösterememişlerdir.

Bu şartlar içinde Filipin'in gerçek yurtseverleri, antiemperyalist bir program üzerinde, işçilerinin, köylülerin, aydınların, milli burjuvazinin kuracağı bir cepheyi gerçekleştirmek için yollar aramaktadırlar.

Filipin demokrasisinin bu kısa hikâyesinin bütün Türkler için son derece öğretici olduğunu sanıyoruz.

GÜLRİZ SURURİ

ASAF ÇİYİLTEPE

YILDIZ KENTER

Özel Tiyatrolarımızın Sorunları

CEP DERGİSİ

Dünyamızın çağdaş kültür ve sanat hareket ve eserlerini okurlarımıza tanıtan bu aktif derginin beşinci sayısı: bitmeden bir sayı edinin Varlık Yayınları 3 İhra.

(Ant: 112)

ASAF ÇİYİLTEPE

(Ankara Sanat Tiyatrosu)

■ *Özel tiyatroyu para kazanmak için yapanlar halkı istismar ediyorlar*

SORUNUZA fazlaca edebiyat yapmadan şu şekilde cevap verilebilir:

a) Özel Tiyatroyu para kazanmak için yapanlar vardır. Onlar için mesele yeterince para kazanamamaktır. Bunun için vergi, damga resmi, eğlence rüsumu vb. gibisinden bir sürü neden sıralanıp özel tiyatrolar halkın karşısında acınacak duruma sokulurlar. Aslında sorunun bu değildir. Sırası geldiğinde - özellikle mevsim sonlarında - bütün kadrolarını dağıtıp ertesi mevsim başında daha ucuz elemanları alarak dümenlerini döndürmek yolunda olan zevatin kendilerini acındırarak vergi vb. ödemelerden kurtulmak istemei halkı istismar etmekten başka birşey değildir.

b) Özel Tiyatroyu Herideki gülcü Türk Tiyatrosu'nun hazırlanması için bir araç olarak kullananlar, bu yönetimden vergilerin azaltılmasını istemek gibi bir saflığın ardında değildir. Hatta giderek bu vergilerin daha da ağırlaştırılacağını bilmektedirler.

c) Belli büyük isimlerin sürüklediği özel tiyatrolarda, büyükler sahneden çıktığı zaman söylenilenleri anlamak bir hüner işi olmuştur. Basının

ANT bundan sonra, okurlarına sık sık çeşitli sanat, edebiyat meseleleri hakkında yapılmış soruşturmalar sunacaktır.

İlk soruşturmamızı özel tiyatrolar içinde özel bir önemi olan dört topluluğun yönetmenleri ve en önde gelen temsilcileriyle yaptık. En zor şartlar içinde en ilgi çekici oyunları sunmaya devam eden bu toplulukların "Özel tiyatroların başlıca meseleleri sizce nelerdir?" sorumuza verdikleri cevapları, -alfabetik sıraya göre- aşağıda bulacaksınız.

göklere çıkardığı oyunlarda bile durum böyledir.

d) Stajyer namı altında gece gündüz işe kakılan gençlere verilen ücretler 150 - 300 TL. arasındadır.

e) İş Kanunu, Özel Tiyatrolarda adı hiç duyulmamış bir kavram olarak kalacaktır. Fazla mesai, ücretli hafta tatili, Bayram yovmıyeleri, ücretli senelik izin dertli patronların aklına nedense gelmiyen nesnelerdir.

f) Yaz turnelerine garip kombinezonlarla çıkan bazı özel tiyatrolar mensuplarının si-gorta haklarını hiçe saymaktadır.

g) Bazı özel tiyatrolar mevsim sonunda işlerini tatil ederek, sanatçıların açıkta kalmasına sebep olmaktadır.

Bütün bu göz çıkaran gerçeklere rağmen sanatçılarına ve ne de sosyalistliklerine toz kondurmayan aslanların içyüzleri ile kelimeleri arasındaki mizahı duyanlar ve okuyanlar kolaylıkla anlamaktadır.

YILDIZ KENTER

(Kent Oyuncuları)

■ *Devletin ilgisizliği yüzünden özel tiyatrolar kalite tutturamamaktadır*

ÖZEL tiyatroların meselelerini, kısaca, birbirine çok bağlı iki bölümde toplayabiliriz.

Birincisi tiyatroun tutumu, repertuarı, icra seviyesi. Özel tiyatrolar bu konularda, aşağıda ikinci bölüme giren meseleler yüzünden, gereken ölçüyü, kaliteyi, bütün iyi niyetli çabalarına rağmen tutturamamaktadırlar.

İkinci önemli derleri de, devletin ilgisizliği yüzünden, özel tiyatroların içinde çırpındıkları her türlü maddi yetersizlik, yersizlik, elemansızlık, hayli yekun tutan çeşitli vergiler... Bir tiyatroun tutumunu, repertuarında yer alan oyunların nitelikleri belirler. Ben her tür oyunun tiyatrodaki yeri olduğuna inanıyorum. Yeter ki dil, fikir, ilericilik, uyarcılık, eğitcilik ve - tabii - eğlendiricilik unsurlarını ustaca, dürüstçe kullanarak tiyatro sanatına ve seyircisine hizmet etmiş olsun. Tiyatronun tek açıdan görülmesine ve popüler tahriklerin ayağında top olmasına karşıyım.

Ne var ki özel tiyatrolar repertuar düzenlerken, seçecekleri oyunlarda çok daha başka özellikler de aramak zorunda kalmaktadırlar. Bazen bir tek dekor bile yükün olabildiği için üç dekorlu kaliteli bir oyun, sırf bu yüzden, istemiye istemiye bir kenara itilebiliyor. Çünkü ne keseleri, ne yerleri, ne de teknik imkânları yeterlidir böyle oyunları oynamaya.

Gene mesela herhangi bir oyunun kişileri altının, yedinin üstündeyse ya oynanmaz, ya da zorlama bir kadroyla hemen vasaat altına düşüveren bir icrayla oynanır.

Oyuncu, yönetici, kısaca, tiyatro adamı yetiştiren kurumlarımız yetersiz. Belli bir eğitimin geçmiş oyuncuların oynayacağı kaliteli bir takım oyununa, pek az tiyatrodaki, pek ender rastlanır. Özel tiyatroların hemen hepsi, herkesin şikâyetçi olduğu, star sistemiyle ayakta durur. Bunun sebebini biraz da kaliteli oyunların hayli az yazıldığı memleketimizde, ilginin gayri ihtiyari oyuncuya yönelmesinde aramak gerek.

GÜLRİZ SURURİ

(Gülriz Sururi - Engin Cezzar Topluluğu)

■ *Özel tiyatroların imkânsızlıklar içinde en iyi oyunları vermesi bir mucizedir...*

ÖZEL tiyatroların her meselesi «başlıca» olacak ki, hangisinden başlayacağımı bilemedim. En iyisi kendi tiyatromuzun en önemli meselesinden başlayayım, yani bina meselesi. Evet, bugün on beş özel topluluğu olan İstanbul'unuzun ikiden fazla tiyatro niteliği taşıyan binası yok. Çoğumuz derme çatma yerlerde, örneğin sinemadan, pavyondan, apartman katından bozma yerlerde tiyatro yapmaya uğraşıyoruz. Bazılarımız bu tiyatro salonlarını bile bulamıyor, ve başka tiyatroların saatlerini paylaşmak zorunda kalıyor. Ve bu her bakımdan imkânsız yerlere inanıl-

AŞİNA YÜZLER

Samet Ağaoğlu

Günümüzün En İyi siyasetçilerinin portreleri: Osman Bülükbay, Faik Ahmet Barutçu, Hasan Dincer, Kasım Gülek, Nihat Erim, Avni Doğan, Fethi Çelikbaş, Fuat Köprülü, Cihat Baban, Fahrettin Kerim Gökay ve başkaları...

AĞAOĞLU YAYINEVİ, Ankara cad. 37/7, İstanbul

Ant: 114

Nathalie Sarraute

YÖNELİŞLER

Türkçesi: Mükerrrem Akdeniz

(Yeni roman akımının güzel bir örneği)

BİLGİ YAYINEVİ
Yenişehir - ANKARA

(Ant: 115)

YAKUP KADRI KARAOSMANOĞLU

HÜKÜM GECESİ

Politikamızın değişmez kaderini 40 yıl önce yansıtan roman

BİLGİ YAYINEVİ
Yenişehir - ANKARA

(Ant: 116)

ULVI URAZ

maz rakamlar ödüyoruz. İstanbul'daki özel tiyatro düzeninde oyununuz çok seyirci bulur, yani iyi iş yaparsa, en fazla hisseyi bina sahibi alacaktır. Oyun hiç iş yapmasa gene bina sahibi alacaktır, çünkü kardan başka hiçbir şeyi paylaşmaz sizle.

Beri yanda rüsum, yani eğlence resmi denilen, hâlâ neden tiyatrolara uygulandığını bir türlü anlayamadığım o garip vergi. Satmadığınız biletin rüsumunu öderseniz belediyeye peşin peşli. Ardından prodüksiyon, reklam masrafları, kadro, kadromun vergisi, sigortası, tasarruf bonusu, telif hakkı, sonunda kapıdan kesilen on liralık biletten piyesler iş yapar da bir lirası size kalırsa, onun da liralara çokluğuna göre kazanç vergisini ödeyiverirsiniz martta, olur biter.

İşin tuhafı, bütün bu imkân-sızlıklarla savaşan özel tiyatrolar en iyi, en olumlu tiyatroyu seyrettirirler İstanbul'lulara, hiç değilse üç, dört tanesi. Bu nasıl olur, bilinmez. Mucize diyorum ben, çünkü Türkiye'de sanatçının koşulları inanılmaz bir halde. Sanırım, yukarıda saydığım on beş özel topluluğu, bir ikisi dışında yönetenler oyuncu, yani emekçi. Başta onlar olmak üzere oyuncusu, teknisyeni, bugüne kadar gördüğümce hep olağanüstü güç harcamak zorunda kaldılar Türkiye'de. Neden? Çünkü bina yetersiz, oynamak için her gün savaşmanız lazım. Çünkü vergiler ağır, ödemek için çok kazanmanız lazım. Kazanmak için... Hayır. Gönüllüce oyunlar oynamak için kurdum ben tiyatromu, derse-

niz işte böyle arasıra soruşturmalara cevap verir, neşelenirsiniz.

ULVI URAZ

(Ulvi Uraz Tiyatrosu)

■ *Hiçbir olanak tanınmadığı için özel tiyatrolar tümünden meseledir*

ÖZEL tiyatroların başlıca meseleleri nelerdir sorusuna en kısa karşılık: özel tiyatrolar tümünden meseledir diye bağlamakla olur. Nedeni açık. Özel tiyatro yapılması için hiçbir olanak tanınmamış ki ülkemizde. Bir iki kararname, nizamname, var, imparatorluktan kalma... Kumarhanelere, meyhanelere, akla gelen bütün hanelere uygulanan... İşte onlar özel tiyatrolara da uygulanıyor. İş dalı bölümünde de hamamcılarla bir araya koymuşlar. Bu durumda iş mesele olmaktan biraz daha öte değil mi?

Tiyatro tiyatro olarak görünmeyince sorunlarını ikiyüz kelimeye sığdırmak çok zor. Ama yine de ilk akla gelenlere değinelim. Bağımsız olarak yönetebileceğiniz tiyatro binası hemen yok gibidir. Buna karşılık ödenen yedi-sekiz aylık kira 100-300 Bin Lira arasındadır. O *«tutulu çeşitli»* vergiler üzerindedir. Gereksesi genel tiyatrolar için hazırlanan 5444 sayılı Devlet Tiyatrosu Kanunu'nun 13-14. maddeleri özel tiyatrolara da uygulanması gerekiyken, hiçbir sorumlu buna yanaşmayı düşünmemektedir. Nü-

fus kâğıdı, resim vererek - *«parmak izinden kurtulduk»* - oynamak için polis izni alan, pazarları açık olması gerekli yer olduğu için belediyeye *«pazar izni»* vergisi veren kurumlardır özel tiyatrolar. Bunlara karşı yine de özel tiyatrolar var, denir. Bu varoluş ülkemizin zorunlu gelişmesi içinde, geldiği yeri gelişme sayarak bu kabul lenişin içinde özel tiyatrolarımızın da varoluşudur. Oysa tiyatronun gelişmesini kolaylaştıracak, hızlandıracak hiçbir olanak yoktur.

Dün, dünya ölçüsünde ün yapacak sanatçılarımız yokolmuşlardır. Bugün, çok sanatçı sigortasızdır, sendikası da yoktur. Doğal sonucu olarak toplu sözleşmesi de yoktur. Sanatçı da, tabii vatandaş olduğu için, her vatandaş gibi yarımından güvensizdir.

Bunlardan başka, ülkenin koşulları gereği olarak çalışan, biraz öne çıkan oyuncu, sahneye koyucu, işini gereğince yapacağı, sanatında yaptığı yatırımı toplayacağı sırada işveren-yönetici durumuna geçmek zorunda kalır. Sermayesi geride bıraktığı yıllar ve halkın sevgisidir. Kendini bitirmekten kendini aşmaya vakit kalmaz.

Özel tiyatroları halk tutar, halkla gitmek için büyük tiyatro binasına, ucuz bilete gitmek zorunludur. Oysa biletler on kâğıttır. Milli gelirin dağılımı ortada dururken, zamlar birbirini kovalarken halk nasıl tiyatroya gelir, tiyatro nasıl halka gider?

Bu zorunluluklar tiyatrolar arası sanat yarışmasını da ortadan kaldırır. Yarışma, varolma kötü anlamda ticarete, dedikoduya, birbirini batırma savaşına döner. Oysa savaşacakları kendilerinin tamamen dışında kalan, onlara bu koşulları hazırlayan ve onları hiçe sayanlardır. Bu durumdan yararlanlar, sanatçıların dışında sanatçılara yol gösterenler de çoktur. Anayasayı, kanunları hiçe sayan, kendilerini saydıklarımızın üstünde gören kuvvetler de vardır özel tiyatrolarımızın karşısında.

Sanatın ve sanatçının takdiri de laftan öteye geçmez... Atatürk'ün ölüm gününde tiyatroların vitrinlerindeki sanatçı resimleri, acı günü sulandırır anlayışından, resmi çevrelerce siyah bezlerle örtüldü.

Artık bir şey yazmıyayım. Kısacası az gelişmiş ülkemizde, kehanet *«öçüğü»* gibidir özel tiyatrolarımız.

Sade ve Sadizm Üzerine

ATILÂ TOKATLI

«SADİZM», «sadist», «sadik» sözcükleri bizde öteden beri, daha çok patoloji alanına giren olayları dile getirmek için kullanılmıştır. Oysa «sadizm» sözcüğü, belirli bir ahlak anlayışını ve bir hayat felsefesini de dile getirir. Her üç kelimenin kökünde, 18. yüzyılda yaşamış bir Fransız asilzadesinin, Sade Markisi (Marquis de Sade)'nin ismi yatmaktadır. Kimdir Sade? Kitapları şu son zamanlara kadar kendi ülkesinde bile yasaklanmış; ismi, bazıları tarafından en büyük sapıklıkların, bazıları tarafından da «insanın hürleşmesinin» sembolü olarak kabul edilmiş bir büyük yazar.. Bugünlerde Fransa'da, Sade'in iade-i itibarı için hararetili bir kampanya açılmış bulunmaktadır. Ve hiç şüphe yok ki, bu kampanya çok geçmeden, bir moda hâlinde Türkiye'ye de ulaşmakta gecikmeyecektir. Bu bakımdan, Sade'in kimliği hakkında, basit ve bir ilk-yanaşma niteliğinde de olsa, bilgi edinmek, özellikle bir takım kaba önyargıları bertaraf etmek için, şarttır.

BURJUVALAR tarafından bir «ahlak ve erdem düşmanı» olarak tanımlan Sade, bugün hayranları tarafından bir «devrimci», ve hattâ «sosyalizmin öncülüğünü yapmış bir düşünür» diye sunulmaktadır. Oysa öyle görünüyordur ki Sade, kitaplarındaki «yıkıcı» potansiyele rağmen, ne bir «ahlak ve erdem düşmanıdır», ne de bir «devrimci»; Sade, bir «sapıklık havârisisidir». Şu anlamda: İnsanoglu, dört bir yandan üzerine yüklenen tabu'ların baskısı altındadır. Bunların başında da, «ahlak» ve «erdem» tabuları gelmektedir. Oysa insan, «hürleşmek» için, önce bu tabuları devirmek zorundadır. Öyleyse, bu tabuların saltanatından çıkartı olanların «sapıklık» diye adlandırdığı eylemlere, sakınmadan ve ölçüsüzce kendini adanmalıdır.

Léopold Ducloux, Nouvelle Critique'in Aralık - Ocak 1966/67 sayısında yayınladığı bir incelemede, Sade'in hem bir feodal, hem de bir hürriyetçi olduğu noktası üzerinde ısrarla durmaktadır. Ve demeye getirmektedir ki, burjuvaların iktidara geçtiği bir çağda, feodallerin hürriyetçi olması tabiidir. Nitekim, Sade'in roman dünyasında daha çok kudretli asillerin ağzından dile gelen bu «hürriyetçilik», bir takım insanların «hür» olabilmesi için başka bir takım insanların «cinsel zevk nesnesi» hâline gelip bir çeşit «mal» veya «esir» olmasını gerektiren bir belirgenim içinde tezahür ediyor.

İSTE bu açıdandır ki, bazı yazarlar, Sade'in hayali evreni ile nazi temerküz kamplarının trajik gerçeği arasındaki benzerlikten davranarak, Sade'i, Hitler'in bir öncüsü şeklinde görecektir. Ama bu görüş, L. Ducloux'un haklı olarak belirttiği gibi, çok önemli bir temel ayırımı hesaba katmamaktadır: «Nazi, emre uyarak işkence eder, ve öldürürken ya da can yakarken aldığı zevk, arızı ve fazladan bir zevktir; çünkü nazinin ilk hedefi, zevk almak değil, verilen emri yerine getirmektir.. «Marki'yi suçlayanların görmek istemedikleri» şey, Sade felsefesinin hürriyet kavramından davranan bir düşünce» olduğu ve asıl anlamını da, insanları «putlarından kurtulmağa yöneltti bu bükülmez irade»de bulduğudur.

EVEF: Sade, «bükülmez bir irade»yle, insanı değiştirmek istemiştir; ve bu isteğinde onu haksız bulmak imkânsızdır. Ama Sade, dünyayı değiştirmeksizin insanı değiştirmek istemiştir; bu da imkânsızdır..

KISACA: Adaletsiz bir dünyada hürleşmek (Sade'in dilinde, «her istediğini yapabilmek»), ancak başkasına zarar vermek şartıyla mümkün olur. Ve böylece kişisel planda kalan hürriyet, bir dehşet ve ölüm dünyasına da açılabilir. Ve nihayet böyle bir hürriyetten bir ışık saçılabilir, «bu ışık, karanlıklar içinde erimeğe mahkûmdur».

MALTE LAURIDS BRIGGE'NİN NOTLARI

Rainer Maria Rilke
7.5 lira

DE YAYINEVİ

(Ant: 111)

JEAN-PAUL SARTRE

EDEBİYAT NEDİR

Yıllardır beklenen kitap
çıktı
6 lira

DE YAYINEVİ

(Ant: 110)

Aziz Nesin ve İlhan Selçuk'un herkese tavsiye ettiği kitap

DOĞUDA KİTLİK VARDI

Halil AYTEKİN'in büyük eseri. 750 krş. İşletme adresi: P.K. 55 - Ankara ve KİDA P.K. 289 - İstanbul

(Ant: 116)

Almanya'da telef olan yüzbinlerce kişinin arasında yaşamış dört yılın romanı çıktı.

TÜRKLER ALMANYADA

BEKİR YILDIZ

okumadınızsa okumalısınız
Dağıtım : Bateş
(Ant: 113)

PAUL LOUIS FRANZ SÖZALİZMİ TARİHİ

Çeviren: Şerif Hulûsi
464 sayfa, Endeks 15 T.L.
DÖRDÜNCÜ YAYINEVİ
Genel Dağıtım : Kemal Karatekin - Ankara Cad. No. 51
(Ant: 109)

MUHALEFET NASIL OLUR, GÖRSÜNLER!

GEÇTİĞİMİZ hafta Millet Meclisi'nde kesin şekli alan 1967 Bütçesi ve bütçe üzerindeki son görüşmeler, Türk basınının ele aldığı başlıca konu oldu. Ayrıca, hükümetin getirmekte olduğu terör tedbirleri şiddetle eleştirildi. DİSK ile Türk İş arasındaki polemik üzerinde de çetn görüşler ileri sürüldü.

Bütçe görüşmelerini genel bir değerlendirmeye tâbi tutan Abdî İpekçi, muhalefet partilerinin üzerinde birleştikleri konuları Milliyet'te şöyle özetledi:

1 Bütçe açığını kapatmak için başvurulan tedbirler, sosyal adalete aykırı olmaktadır.

FALİH RIFKI'NIN ŞEREFİ!

Dünya bağımlaşma çağındadır. Bunun şerefle haysiyetle yok. Yalnız hesapla kitapla ilgisi var. Ne aldanmak, ne aldatmak!

Yediğimiz ekmekte kendi kendimize yetiyor muyuz? Hayır. Jet ve motor ve atom yapıyor muyuz? Hayır. Şu koskocaman tarım ülkesinde buğday yardımı istemek haysiyetimize dokunmuyor da, Batı Almanya gibi, İngiltere gibi, İtalya gibi kader birliği ettiğimiz Amerika'ya karşı antlaşma ve sözleşme gereklerini yerine getirmeliğimiz mi şerefsizlik?

Haydi oradan bolşevik zade komünist!

*Falîh Rifkî Atay
(Dünya - 1.3.1967)*

2 Hükümetin komünizmle mücadele gerekçesiyle hazırladığı Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu, hürriyetleri kısıtlayacak tedbirler getirmektedir.

Beliren aksaklıkları düzeltmek için henüz çok geç kalmış sayılmaz. Temel Haklar ve Hürriyetler Kanunu'ndan vazgeçilip bunun yerine ağır akımlarla mücadeleyi sosyal ve iktisadi alanda almaca tedbirlerle yürütme politikası benimsenebilir.

Cumhuriyet'te Evet Güresin, özellikle bütçe görüşmelerinde CHP'nin durumunu ele alarak ana muhalefet partisinin milletvekillerini şöyle eleştirdi: «CHP teşkilatı ne düşünür bilmem ama, ön seçimle listelere soktukları parlamento üyelerinin çoğu bütçe konuşmalarında yalnız bilgisizliğine değil, aynı zamanda çirkin politikacı tipinin de örnektir. Doğrusunu isterseniz, şimdi iktidar değil, 3-4 yıl önceki muhalefet devresinde de ağağın tozu ile gelen AP sözcüleri böyle komik duruma düşmüşlerdir.»

Güresin hükümetin getirmekte

olduğu terör tedbirleri konusunda da şunları yazıyordu:

«Bütün baskı kanunları, önce demokratik hayatın tabii gürültüsünden hoşlanmayanlara oh çektiyecek kadar sessizlik getirir. Ancak terörle ile görülmüştür ki, sessizlik geçicidir, daha doğrusu aldatıcıdır. Bu bir fâsîd daldır, içine bir kere girilince demokratik düzene veda etmeden çıkmak pek güçtür; hattâ imkânsızdır.»

Akşam'ın Yorum'u'nda ise, muhalefet partilerine iktidar adına verilen cevaplar şöyle değerlendirildi: «Üzüntüyle ifade etmek gerekir ki, baş muhalefet parti-

dirmalarını Cumhuriyet'te İlhan Selçuk bir ihanetin itirafı olarak şöyle yorumladı:

«Bu olay 27 Şubat 1967 günü Büyük Millet Meclisi'nde zabıtalara geçmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde iktidar partisi milletvekilleri, bir yabancı devletle imzalanmış anlaşmanın gene Büyük Millet Meclisi'nde grubu olan bir Türk siyasi partisine karşı olduğunu ilân etmekten çekinmiyorlar. Bu olaylar yüz kızartacak bir ihanet dalgasının nerelere kadar vardığını anlatmak bakımından yararlıdır.»

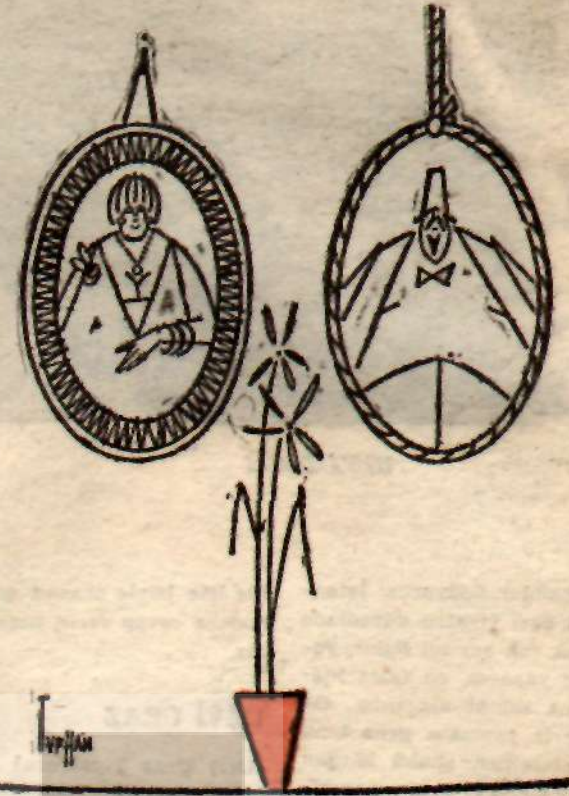
Çetin Altan Akşam'da AP iktidarının, baskı tedbirlerinden sonra muhalefetin ne şekil alacağını şöyle açıklıyordu:

«Bu son uyarıların ne demek olduğunu çok kısa bir tarihte cehenneme düşmüş gibi anlayacaklardır. Biz muhalefetin bu biçimini Demirel'e tattırmadık, tattırmak da istemedik... Onu bugüne kadar sistem ve bilim açısından fikir olarak sıkıştırdık... Bugün söz konusu olan özgürlüktür. Ve böyle bir mücadele Demirel'i kabarması kopmuş topaca çevirecektir. Demirel bir an önce getirsin baskı kanunlarını... bir an önce... O kanunlar gölgesinde muhalefetin aldığı farzı görünce yolmak için koparacak saç bulamadığından başının saçsızlığına yanacaktır.»

Buna karşılık, iktidar basını, bütçe görüşmelerini, terör tedbirlerinin hedeflerini tesbit etmek bakımından yararlı buluyor ve Haber Gazetesi başyazısında safları şöyle tesbit ediyordu:

«TBMM çatısı altında yasaama görevi yapan partilerin bu bütçe müzakereleri dolayısıyla demokratik rejim ve temel hak ve hürriyetler bakımında birlik ve beraberlik içinde oluşları, istikbâl bakımın-

Politikacının Maceraları

YAZISIZ

Turhan Selçuk — Milliyet

dan vatandaş sevindirmiş, ferahlandırmıştır. Yine bu bütçe müzakereleri sırasında TİP'in ve CHP içinde yuvlanmış solcu takımının istikbali de açık seçik belirmiştir. Temel hak ve hürriyetleri aşırı solun tasallutundan korumak azminde olanlar bir yana, ihtilâli sosyalizm taraflısı olanlar bir yana!»

Sağcı basının saldırıları, İnönü'yü komünistleri himaye etmekle suçlamaya kadar vardırdı. Bâbülide Sabah Gazetesi'nde M. Nezih, İnönü'nün bütçe konuşmasını ele alarak şunları yazıyordu: «CHP Lideri komünistleri alenen himaye etmekte ve onları müdafaa için trajik konuşmalar yapmayı bile göze almaktadır. Bugün menleketin çeşitli yerlerinde bağıştösteren komünist fabrikleri bir tarafa, sadece kitapçı vitrinlerine göz gezdirmek ve TİP menasplarıyla bir kısım CHP'ilerin ko-

nuşmalarını dinlemek bir tehlikenin vahametini açık bir şekilde gösterirken, İnönü'nün bunu küçümseme gayreti, komünistleri himaye etmek kasdından başka bir mâna taşır mı?»

İftira!

Türk İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nu suçlama gayretleri devrimci basında tepkiyle karşılandı. Cumhuriyet'te İlhan Selçuk, Tunç'un «işçilerde sınıf şuru değil, millî şur yaratılmadığı» şeklindeki sözlerini alarak «Bay Halil Tunç, işçilerde sınıf şuru yaratılmasını istemeyen bir sendikacıdır, demek... Biz Türk-İş yöneticilerini canı gönülden alkışlayabiliriz... gerçekten millî şurun uyanması için gayret gösterecekti, yabancı kumpanyaların yurdu sömürmesine karşı çıksalardı, Amerikan güdümünden kurtulma' yolunda canlı bir akımda ve ruhun Türk işçisi arasında temsilcisi olabilselerdi...»

Bâbülide Sabah Gazetesi, Tunç'un suçlamalarını fırsat sayarak bunu TİP'in kapatılması için yeni bir gerekçe olarak yorumladı: «TİP, Kızıl Çin'de Mao'nun talebelere yaptırdığı kültür ihtilâlini Türkiye'de işçilere yaptırmak istemektedir. Zaten Meclis'te bir partinin komünist propagandası yaptığını ileri sürerek kapatılmasını isteyen milletvekilleri de bu noktalardan hareket etmekteydiler. Türk İş Sekreteri'nin suçlaması vahimdir. Mao ile fikir ve fiil birliği suçtur!»

Okuma Yazma Kampanyası!

GÜLPERİ YAZIYOR: Millî Eğitim Bakanlığı Teknik Öğretim Müsteşar Yardımcısı eski milletvekillerinden Aliye Coşkun (Temuçin), eğitimci kadınlardan Belkis Balkas, Bakanın eşi Bn. Dengiz, AP İstanbul milletvekili Mehmet Yardımcı'nın eşi Kebuter Yardımcı ve güzel doktor Dâna Noyan'ı başarılı bir beşer olarak selamlıyor arkadaşları. Bn. Demirel'in başkanlığındaki komite çalışmaları iyi sonuçlandı. Halkevleri haftasında açılan okuma yazma kampanyası için hayli gelir sağladılar. Büyük Ankara Otelindeki çayda İstanbul ve Ankara Olgunlaşma Enstitülerinin Ortak defilesi vardı. Nurinisa Şimşek çok güzel modellerle gelmiş Ankara'ya, elbiseleri de mankenleri de çok alkışlandı... Mankenler arasında yine Çağla Kurtuluş göze çarpıyordu. Geçenlerde evlenen Fatoş Atas da güzelliği ve zarıflığı ile çok alkışlandı. Mor kadife üzerine gümüşle işlenmiş nefis bir tuvalet Anadolu adını taşıyordu, hayranlıkla alkışlanıyordu. Lale Devri adını taşıyan tuvalet Lale Devrine döndü gerçekten...

AKŞAM GAZETESİ
(2 Mart 1967)